EKİM

Bütün Ülkelerin Proleterleri, Birleşin!

TÜRKİYE KOMÜNİST İŞÇİ PARTİSİ Merkez Yayın Organı

Sayı: 233, Ocak 2004

Yeni bir yılın başında Türkiye...

Güncel durum ve devrimci görevler

Ekonomide "düzelme" mi?

Kapitalist ekonomide her ağır çöküntünün arkası zaman içinde nispi bir toparlanmadır. Bu özellikle üretim kapasitesinde kendini şu veya bu ölçüde gösteren artış yönünden böyledir. Şubat 2001 kriziyle birlikte Cumhuriyet tarihinin en büyük üretim düşüşünü ve fakirleşmesini yaşamış bir ülkede, aradan geçen iki yılın ardından birkaç ekonomik göstergede kendi başına hiçbir şey ifade etmeyen kısmi bazı düzelmeler, yıl boyunca topluma temelsiz bir iyimserlik aşılamanın ve emekçileri yeni saldırılar karşısında etkisizleştirmenin dayanağı olarak kullanıldı. Üretimdeki nispi artış, enflasyondaki nispi düşüş, borsanın yükselişi ve faizlerin düşüşü, sözü edilen "düzelme" eğiliminin temel kanıtları olarak sunuldu.

Oysa bunlar Türkiye ekonomisindeki yapısal bunalımın kaynakları değil, yalnızca yansımalarıdır. Bunalımı döne döne üreten yapısal ilişki ve sorunlar ise varlığını olduğu gibi sürdürüyor ve haliyle yakın gelecekteki yeni çöküntüleri hazırlıyor. Dış ticaret açıkları, bütçe açıkları, ödendikçe büyüyen ağır borç yükü, borç ve faiz ödemelerine endeksli rant ekonomisi vb. yerli yerinde duruyor. Ekonomi borsa oyunlarına, borsa ise iç ve dış politik gelişmelere endeksli aşırı kırılgan karakterini sürdürüyor. İşçi sınıfından ve emekçilerden yağmalanan kaynaklar yatırıma değil, faizle geçinen asalakların kasasına ve dış borç ödemelerine gidiyor.

Böylece sözü edilen üretim artışı, esası yönünden, bunalımın yarattığı aşırı atıl kapasitenin kısmen yeniden kullanımının ürünü oluyor, bundan öte bir anlam ifade etmiyor. Enflasyon oranındaki nispi iniş emekçilerin alım gücünün daha da düşürülmesinin, onların daha ağır bir sefalete mahkum edilmesinin ürünü oluyor. Borsadaki tırmanma ve faizlerdeki nispi düşme emperyalizme, özellikle de ABD emperyalizmine uşakça sadakatin, yani politik plandaki gelişmelerin geçici ekonomik karşılıkları oluyor. Borsaya ekonomideki durumdan çok politik gelişmelerin, özellikle de ABD ile ilişkilerin yön verdiğini bu ülkede yaşayan aklı başında herkes az-çok biliyor.

Ekonomi sözde düzelirken, tersinden, sosyal sorunlar giderek ağırlaşıyor. Sözü edilen geçici ve kısmi düzelmeler tam da sosyal sorunların daha da ağırlaşması sayesinde ve pahasına başarılıyor. Bunalımın yarattığı faturayı işsizlik, düşük ücretler ve ağır çalışma koşulları olarak işçi sınıfına, sosyal hakların gaspı, vergiler ve sürmekte olan hayat pahalılığı olarak tüm emekçilere ödetmeyi başarırsanız, sözü edilen kısmi düzelmelere de geçici olarak ulaşmış olursunuz. Fakat böylece gerçekte hiçbir şeyi düzeltmiş olmaz, yalnızca ekonomik çöküntünün faturasını bir kez daha işçi sınıfına ve emekçilere ödetmiş

olursunuz. Ekonomideki "düzelme" üzerine yürütülen çığırtkanca propagandanın gerisinde sırıtan katı gerçek budur.

Bugünün Türkiye'sinde 10 milyon işsiz insan bulunduğunu, işi olanları tehdit etmek için bizzat ülkenin başbakanı itiraf ediyor. Çalışanların üçte birinin sendika bir yana sigortadan bile yoksun çalıştığını resmi veriler ortaya koyuyor. DİE rakamları, bu ülkede 28 milyon insanın yoksulluk sınırı, 14 milyon insanın ise açlık sınırı altında yaşadığını gösteriyor. Eğitim olanakları giderek daralan ve "paran kadar sağlık" dayatmasıyla yüzyüze bırakılan emekçi katmanlar, sokakta yaşayan bir milyonu aşkın çocuk ve vücudunu satmak zorunda bırakılan yüzbinlerce kadın, "ekonomisi düzelen" Türkiye'nin öteki bazı katı sosyal gerçekleri olarak orta yerde duruyor. Bu durumda düzelen ekonomik ve sosyal durum değil, sömürü ve yağma çarkının az-çok engelsizce işleyişi oluyor.

Ekonomideki düzelmenin en övünülen göstergesi, hokkabazca çarpıtmalara konu edilen enflasyondaki kısmi düşüştür. Bunun ne pahasına başarıldığı bir yana, fakat "ekonomik düzelme" yönünden hiçbir şey ifade etmediği konusunda yakın dönemden çarpıcı bir örnek var önümüzde. Yapısal ekonomik sorunlarının yanısıra İMF ile ilişkileri Türkiye ile büyük benzerlikler gösteren Arjantin, '90'lı yılların sonunda "mucize" ülke örneği idi, öyle sunuluyordu. Zira İMF reçetelerini harfiyen uygulayarak, 1990 yılında %6500 olan enflasyonu oranını 2000 yılında sıfırlamayı başarmış ve dahası, eksi enflasyona bile geçmişti. Ama bunun hemen arkasının, yalnızca bir yıl sonrasının, dünya çapında büyük yankılar yaratan ve Arjantin toplumunu sefaletin çukuruna iten büyük bir ekonomik-mali çöküş ve iflas olduğunu biliyoruz. Enflasyonun düşmesi üzerinden çizilen ve emekçileri sersemletmeyi amaçlayan iyimser tablonun gerçek değerine bu çarpıcı örnek üzerinden bakmak bile kendi başına yeterlidir.

Bugünün Türkiye'sinde ekonominin gidişatı ekonomik olmaktan çok siyasi nitelikteki şu iki temel etkene sıkı sıkıya bağlıdır. Bunlardan ilki, sınıf mücadelesinin seyridir. İşçi sınıfına ve emekçi katmanlara boyun eğdirmeyi ve ekonomik krizin ürettiği faturayı onlara döne döne ödetmeyi başaran burjuvazi, böylece bir parça soluklanabilmekte ve bu arada ucuz işçilik üzerinden düşük maliyeti dayalı bir ihracat olanağı bulmaktadır. Özelleştirme yağması, ardı arkası kesilmeyen vergiler ve geniş çaplı sosyal harcama kısıntıları üzerinden mali kaynak sağlamakta, böylece borç ve borç faizi ödeme kolaylıkları elde etmektedir.

Öteki temel etken ise, emperyalist devletler ve kuruluşlarla, özellikle de ABD emperyalizmi ve İMF ile ilişkilerin seyridir. İşbirlikçi burjuvazi içerde ve bölgede ABD emperyalizminin çıkar, ihtiyaç ve dayatmalarına yanıt veren bir politika izlediği ölçüde, karşılığını borç ödemelerinde kolaylıklar ve yeni kredi olanakları olarak almakta, bu ise bir süreliğine bir öteki rahatlatıcı etken olmaktadır.

Fakat bu iki etken sorunları çözmemekte, sadece durumu idare etme olanağı sağlamaktadır. Bu arada ekonomide bunalım ve yıkım üreten tüm yapı, ilişki ve dinamikler yerli yerinde kalmakta, sorunlar zaman içinde daha da ağırlaşmakta, böylece yeni ekonomik çöküntülerin koşulları olgunlaşmaktadır. Dahası var. Geçici ve aldatıcı bir rahatlama sağlayan bu iki etken bir arada, işçi ve emekçi hareketinin bugünkü zayıflığının sonucu olarak işe yaramaktadır. Devrimci sınıf mücadelesinin belirgin zayıflığı burjuvaziye yalnızca sömürü ve yağmayı pervasızca ağırlaştırma olanağı vermekle kalmamakta, kredi olanağı ve kolaylıkları karşılığında emperyalizmin istem ve çıkarları doğrultusunda hareket etmesini de kolaylaştırmaktadır. Güçlü bir sınıf ve emekçi kitle hareketi bu iki olanağın bu denli rahatça kullanılmasının sonu olacak, böyle bir gelişme karşısında ise ekonomik bunalım ağırlaşmakla kalmayacak, ağır bir siyasal krizin de zemini haline gelecektir.

Bütün bunlardan çıkan özlü sonuç

şudur: Yapısal bir bunalımın pençesinde bulunan ve dönemsel çöküntüler yaşayan kapitalist Türkiye ekonomisinin gelecekteki seyri sınıf mücadelesinin seyrine sıkı sıkıya bağlıdır, bağlı kalacaktır. Bu temel önemde gerçek yüklenilmesi gereken halkaya da işaret ediyor. Bizim için sorun, kapitalist ekonominin yapısal ve dönemsel bunalımlarına çözüm olmadığını tespit etmek değil, emekçilerin yaşamını çekilmez hale getiren bu kısır döngüden devrimci sınıf mücadelesi için en iyi biçimde yararlanmak, böylece düzenin kabusuna dönüşecek devrimci bunalımların oluşmasını kolaylaştırmak ve hızlandırmaktır.

Siyasal cephede "istikrar" mı?

Türkiye geride kalan yıla AKP hükümeti ile girdi. Aradan geçen bir yıllık icraat, bu hükümetin sermaye sınıfına ve emperyalizme hizmette kendini önceleyenleri aratmadığını gösterdi. Yeni hükümet kendinden önceki İMF dayatması ekonomik ve sosyal yıkım programını olduğu gibi devraldı ve harfiyen uyguladı. İşçi sınıfına, emekçi katmanlara, özgürlük ve eşitlik isteyen Kürt halkına ve genel olarak toplumsal muhalefete karşı tutumu da önceki hükümetlerin izlediği politikanın bir uzantısı oldu. AB makyajlarının demokratikleşme reformları olarak sunulması riyakarlığına, emekçilere, Kürtlere ve devrimcilere karşı baskı ve terör uygulamaları eşlik etti.

Emperyalizme uşaklıkta ise kendinden öncekileri kat kat geride bıraktı. Bölgeye emperyalist savaş ve işgal yoluyla müdahalede bulunan ABD'nin tüm istem ve dayatmalarını harfiyen yerine getirmek için ne gerekiyorsa yaptı. Tezkere kazasının yolaçtığı sıkıntıları gidermek için uşakça tavırlar gösterdi ve "çuval geçirme" türünden onur kırıcı terbiye operasyonlarını sorunsuzca sineye çekti. Bu konuda yalnız da değildi; başta ordu olmak üzere devletin tüm zirvesi, düzenin tüm yönetici kuvvetleri, bu konuda AKP hükümetiyle mutabakat halinde oldular. Geçen yılın başında savaş konusunda hükümetle aynı çizgide olduğunu ilan eden ordu zirvesi, aynı tutumu yeni yılın başında başka sorunlar üzerinden de yineledi. ABD ile yapılan gizli anlaşmalar skandalı ve bu çerçevede İncirlik'in ABD savaş üssü olarak kullanılması konusunda hükümetle görüş ve tutum birliği içinde olduğunu açıklıkla ortaya koydu.

Şeriatçı gelenekten kök alan bir parti olması ve üçte birlik oy oranıyla mecliste üçte ikilik çoğunluk elde etmesi, AKP hükümetini daha baştan bir gerilim etkeni haline getirmekteydi. Fakat bu durumun birkaç ay içinde hızla aşıldığını gördük. AKP, dönemsel ihtiyaçlara uygun düşen dört dörtlük bir düzen partisi olduğunu göstermek, böylece kendini işbirlikçi büyük burjuvaziye ve emperyalist merkezlere benimsetebilmek için özel bir gayret içinde oldu. Bu güçlerin istem, çıkar ve bekletilerine uygun hareket etmede kusur etmek bir yana beklenenden fazlasını yaptı. Bu, kısa zamanda meyvelerini de verdi. Büyük burjuvazi, güçlü bir parlamento desteğine sahip AKP'yi handikap değil imkan olarak gördü ve bunu yıl boyunca en iyi biçimde değerlendirdi. Tezkere kazası türünden tatsızlıklara rağmen ABD emperyalizmi için temelde sorun zaten yoktu. Zira AKP, yılları bulan özel çabalarla "ılımlı islam" adına bizzat onlar tarafından bugünlere hazırlanmış bir partiydi.

Sorun daha çok kendini düzen bekçisi sayan ve bu çerçevede dinsel gericiliği dizginlemek üzere 28 Şubat operasyonunu gerçekleştirenler cephesinden çıkabilirdi. Bu alanda da beklenen olmadı. Zaman zaman esasa ilişkin olmayan, daha çok da manüplasyona yönelik küçük gerilimlere rağmen, başta hükümet ve ordu olmak üzere yıl boyunca düzen güçlerinin başarılı bir uyumu sergilendi. ABD'nin hiç değilse Genelkurmay Başkanı ve ekibi üzerinden ordu içinde kurduğu daha etkili denetim, ordu ile kendi beslemesi bir hükümet arasındaki ilişkilere ayrıca bir rahatlık sağladı.

Sözü edilen uyumun temelinde, dönemsel koşulların sağladığı olanakların ötesinde daha temelli nedenler var kuşkusuz. Başta

hangi hükümet olursa olsun, işbirlikçi burjuvaziye hizmet ve emperyalizme bağlılık, iktidarı ve muhalefetiyle tüm düzen güçlerini ve devlet kurumlarını birleştiren ve asgari bir uyuma yönelten ortak payda durumundadır. Bu ortak payda, temel politikalardaki (bunları "milli" ya da "devlet" politikaları olarak tanımlıyorlar) uyumun toplumsal temelidir. Aynı olgu, tersinden, işçi sınıfına, emekçilere ve bölge halklarına düşmanlık çizgisi olarak da ifade edilebilir. Bunu egemen burjuvazinin tüm kesimlerinin ortak çıkarlarının siyasal yansıması olarak da görebiliriz.

Sorunlar ya da görüş ayrılıkları olduğu kadarıyla bunun ötesindeki tercihler ve öncelikler üzerine çıkmaktadır. İkincil önemdeki bu sorunların ve bundan kaynaklanan çatışmaların niteliği ve kapsamı ise, döneme olduğu kadar önplandaki güçlerin kendine özgü durumuna göre değişebilmektedir. Şeriatçı kökeni ve bu kökene uygun düşen çekirdek tabanıyla AKP bu türden özel durumu olan bir partidir ve uyuma ilişkin sorunlar beklentisi de buradan doğmaktaydı. Nitekim ilk bir yılın uyumlu icraatının ardından bugün bu sorunlar boy vermeye de başlamış bulunmaktadır.

Sorunların temelinde ikili bir yön var. Bunlardan ilki, AKP'nin kimliği ve bununla bağlantılı hedefleridir. Gerek ABD'nin yılları bulan "ılımlılaştırma" operasyonu, gerekse artık burjuvazi adına ülkeyi parlamento ve hükümette yönetecek düzeye yükselmiş olmanın gerektirdiği "sorumluluk", AKP'nin eski şeriatçı kimliğinde önemli bir yumuşama yaratmış durumda. Fakat yine de o temelde dinci bir partidir; burjuvaziye ve emperyalizme cömertçe sunduğu hizmetlerin karşılığını bir biçimde almak istemektedir. Yıl içinde buna yönelik çeşitli girişimleri oldu, fakat devlette kadrolaşmayı başarmak dışındaki çıkışları her seferinde boşa çıkarıldı. Buna ilişkin sorunlar bir dizi konu üzerinden giderek olgunlaşmaktadır.

Sorunların bir de öteki cephesi var. Bu ikinci cephedeki sorunlar AKP'den değil burjuvazinin kendi iç bölünmesinden doğuyor. Burjuvazinin en güçlü ve dışa en bağımlı kesimleri ile dışa bağımlılığa ilke olarak itirazı olmayan, ama emperyalist küreselleşme politikalarının ölçüsüz gerekleri karşısında sıkıntıya giren, iç pazardaki ayrıcalıklarını yitiren kesimleri arasındaki bir bölünmedir bu. Bu kesimler AB sürecine uyumun sorunları, Kıbrıs ve kısmen de Güney Kürdistan sorunu üzerinden bugün kendi aralarında giderek daha çok dalaşmaktadırlar.

Burjuvazinin en güçlü ve dışa en bağımlı kesimleri, kendi konumlarından gelen olanakların yanısıra, çatışma konusu sorunlarda emperyalist odaklarla birlikte hareket etmenin avantajlarına da sahiptirler. Burjuvazinin iç pazara daha çok bağımlı ve küreselleşmenin gerekleri adına gündeme getirilen uygulamalara daha az dayanıklı kesimleri ise, başta ordu olmak üzere devletten, yanısıra "milli davalar" ve "ulusal çıkarlar" söylemiyle toplumun şovenizmle yoğrulmuş duyarlılıklarından güç almaktadırlar. Kıbrıs ve Kürt sorunu üzerinden yaşanan görüş ayrılıklarının temelinde bu var.

Emperyalist burjuvaziyle daha ileri düzeyde bütünleşmeyi çıkarlarına uygun görenler, gelinen yerde Kıbrıs'ı bir yük saymakta ve bu yükten kurtulmak istemektedirler. Kürt sorununda ise içerde "uyum yasaları" çerçevesinde belli düzenlemelerin yapılmasını istemektedirler. Bu tutumun Güney Kürtleri'yle ilişkilere yansıması, çatışma yerine hamilik yolunun tercih edilmesi olmaktadır.

"Milli politikalar"da ısrarı savunan öteki kesim ise, bugüne kadar izlenegelen geleneksel gerici-şoven politikaların kitleler üzerindeki etkisinden güç almaya çalışmaktadır. Geleneksel düzen partileri ile "düzen bekçileri"nin aynı konulardaki duyarlılıkları, bu kesimi ayrıca güçlendirmektedir.

Gelinen yerde AKP hükümeti ile ordu arasında yaşanacak sorunlara temelde buradan bakmak gerekir. AKP, emperyalist odakların, özellikle de ABD'nin desteği ile başa geldi ve bu desteği koruduğu sürece başta kalabileceğini düşünüyor. Bunu içte, büyük burjuvazinin TÜSİAD'da temsil edilen en güçlü kesimlerinin halihazırdaki

desteğini korumak kaygısı tamamlıyor. Böylece, normalde geleneksel konumu ve temsil ettiği burjuva kesimlerin çıkarları bunu gerektirmediği halde, AB'ye uyum dayatmaları, Kıbrıs, kısmen Kürt sorunu vb. konularda emperyalist odakların ve TÜSİAD'ın tercihlerine uygun bir icraat izlemeye çalışıyor. Bununla konumunu korumayı, güçlendirmeyi ve orduyu dengelemeyi, giderek iktidarda daha güçlü bir yer tutmayı umuyor.

Ayrıntılarına burada giremeyeceğimiz bu gerilim ve çatışma alanı, düzen cephesi için ciddi bir siyasal kriz dinamiği olarak duruyor önümüzde. Gerilime konu sorunlarda süreçlerin hızlanması ve takvimlerin sıkışması, bu krizin girmekte olduğumuz yıl içinde kendini iyiden iyiye hissettireceğini gösteriyor.

Bu tablo üzerinden bakıldığında, ekonomik cephede olduğu gibi siyasal cephede de tüm kesimleriyle burjuvazinin en önemli avantajı, devrimci sınıf mücadelesini dizginlemedeki başarısı olarak karşımıza çıkıyor. Devrimci hareketin yılların darbeleriyle güçsüz bırakılması, solun büyük bölümünün "ılımlı" bir çizgiye çekilmesi, Kürt hareketinin teslimiyete zorlanarak etkisizleştirilmesi, sendika bürokrasisi üzerindeki tam denetim yoluyla işçi hareketinin örgütsüzlüğe, dağınıklığa ve çaresizliğe mahkum edilmesi vb., bu başarının çoğaltılabilecek halkalarıdır.

Bu durumda, düzen cephesinde büyüyen iç çatlakların iki yönlü bir sonucu olabilir. Bunlardan ilki, burjuvazinin iç bütünlüğünün zayıflaması ve böylece toplumsal muhalefetin gelişmesinin nispeten kolaylaşmasıdır. İkincisi ise, örneğin 28 Şubat sürecinde olduğu gibi, toplumsal muhalefetin bu iç çatışmada taraflarca yedeklenmesidir. AB hayranı liberal sol ile ordu yalakası devletçi sol, her biri kendi cephesinden, bu konuda şimdiden çatışan tarafların hizmetindedirler.

Sınıf ve kitle hareketi

2003 yılı Türkiye işçi sınıfı için tarihi önemde kayıpların yaşandığı bir yıl oldu. İşçi sınıfına kölelik koşullarında çalışmayı ve kuralsız bir sömürüyü dayatan yeni iş yasası, burjuvazi payına neredeyse sorunsuz olarak elde edilen tarihi bir başarı sayılmalıdır. Bu çapta bir saldırının bu denli kolayca gerçekleşmesi, işçi hareketinin bugünkü bilinç ve örgütlülük düzeyi ile önderlik durumunu da bütün açıklığıyla ortaya koymaktadır.

Burjuvazinin faşist 12 Eylül saldırısı ile başlayan 20 küsur yıllık sistematik çabası, '80'li yılların sonu ve '90'lı yılların başında bir süreliğine ve kısmen dizginlenebilmiş olsa da, sonuçta bugün işçi hareketini yakın tarihinin en güçsüz, dağınık ve etkisiz durumuna düşürmeyi başardı. Bugün işçi sınıfı toplumun tümünü ilgilendiren ya da özel olarak kendisine yönelen sorunlar ve saldırılar karşısında güçsüz ve çaresiz durumdadır.

Fakat işçi hareketi için bundan daha geriye düşmek artık mümkün değildir. Saldırıların çalışma ve yaşam koşullarını çekilmez hale getiren sonuçları, işçi sınıfı saflarında süreci tersine çevirecek birikimi de günden güne güçlendirmektedir. Geride kalan yılın işçi hareketi verileri tersinden de bu gelişmeye işaret etmektedir. Sendika bürokrasisine duyulan güvensizliğin işçileri pasifliğe ve ilgisizliğe ittiği dönemin aşılmakta olduğunu gösteren belirtiler çoğalmaktadır. Sendika bürokrasisinin tüm ihanetine ya da teslimiyetçi, oyalayıcı tutumlarına rağmen, özelleştirme gündemindeki işkollarında işçiler hissedilir bir direnç göstermişlerdir. Çoğu durumda başarısızlığa uğramasına ve böylece toplu tensikatlara yolaçmasına rağmen tek tek işyerlerinde işçilerin sendikalaşma mücadeleleri giderek yaygınlaşmaktadır.

Bunlara, sınıf içindeki devrimci çalışmanın giderek daha etkili, planlı ve ısrarlı hale gelmesini de eklemek durumundayız. İnat, sabır ve ustalık gösterilebildiği ölçüde sınıfa yönelik devrimci çalışmanın giderek daha çok karşılığını bulacağı bir döneme de girmiş bulunuyoruz. Komünistler sayısız verinin ortaya koyduğu bu olgunun bilincindedirler ve bunu en iyi biçimde değerlendirebilmek için sınıfa yönelik devrimci çalışmayı her

yoldan ve yönden güçlendirmek için azami çaba içinde olacaklardır.

Türkiye'nin güncel ekonomik ve siyasal tablosu, devrimci bir işçi hareketi geliştirmenin olağanüstü önemini açıklıkla ortaya koymaktadır. Sınıf dışı ya da sınıfa rağmen devrimciliğin devri Türkiye'de çoktan kapandı. Kendince güçlü ve deneyimli olan Türkiye burjuvazisine ve arkasındaki emperyalist güçlere karşı hissedilir bir çıkış işçi hareketi ekseninde gerçekleşebilir ancak. Burjuvazinin halihazırda ekonomik krizi bu denli rahat yönetebilmesine ve toplumsal muhalefeti kendi iç çekişmelerine bu denli kolay alet etmesine, yine ancak devrimci bir işçi hareketinin gücü ve ağırlığı son verebilir. Toplumu sarmış kokuşmuşluğu dağıtmanın ve emekçiler cephesinde bununla elele giden umutsuzluğa kırmanın devrimci bir işçi hareketini geliştirmekten başka bir yolu/çaresi yoktur.

Sosyal-demokrat düzen partileriyle güya toplumu sarsacak "sol alternatif"e soyunanların çoğaldığı, abartılı heyecanlarla bezenmiş kof bir popülist söylemle genel bir "halk hareketi" yaratma hayallerinin yeniden güç kazandığı bir ortamda, bu temel önemde fakat basit gerçeği bir kez daha hatırlatmak yararsız olmayacaktır.

Kamu emekçileri hareketine geçiyoruz. Emekçi hareketinin bu kesimi yıl içinde değişik defalar kitlesel biçimde sokaklara ve alanlara çıktı. Bu, herşeye rağmen bu kesimde tükenmeyen ve tüketilemeyen mücadele isteğinin/dinamizminin bir göstergesi sayılabilir. Fakat geride kalan yılın olayları, reformizmin KESK üzerinden bu harekette yapmayı başardığı tahribatın yeni boyutlara ulaştığına da tanıklık etti. Bu gerici engel aşılmadıkça, kamu çalışanları hareketi KESK bürokratlarının örgütsel ve siyasal denetiminde kaldıkça, yıllardır yaşanan gerileme ve çözülmenin önümüzdeki dönemde de süreceği, yazık ki bugünden açıkça görülebilen bir gerçektir.

Bunun tek sonucu yılların birikimiyle oluşturulmuş bir hareketin eritilmesi ya da çürütülmesi de değildir. Öte yandan kamu emekçileri hareketinin bir kesimini denetim altına almayı başarmış gerici-faşist güruh, KESK yönetiminin sorumlusu bulunduğu bu perişan ortamdan yararlanarak gitgide daha çok güç ve inisiyatif kazanmaktadır.

Kamu emekçileri hareketinin KESK'teki mevcut durumu tabandan gelecek kendiliğinden çıkışlarla aşmasını ummak hem boşuna beklemek olur, hem de devrimci önderlik ve inisiyatifin rolünü bir yana bırakmak anlamına gelir. Gidişatın seyri ancak bilinçli ve örgütlü bir müdahale ile değiştirilebilir. Kamu hareketi bünyesindeki her eğilimden devrimciler işlevsel bir iş ve güç birliği ile buna bir yerinden başlamak zorundadırlar. Bu yapılmadığı sürece KESK yönetimine söylenenlerin bir anlamı kalmayacağı gibi pratik bir yararı da olmaz.

İçe dönük olarak paralı eğitim saldırısı ve YÖK, dışa dönük olarak emperyalist savaş karşıtı mücadele üzerinden öğrenci gençlik hareketi, geride kalan yılı nispeten hareketli geçiren kesim oldu. Solcu gençlik grupları bu çaba içerisinde belli oranlarda güç de kazandılar ve devrimcilerin ağırlığı oluşturduğu durumlarda, eylem ve etkinliklere daha etkin ve militan bir hava kazandırdılar. Komünist gençliğin gerek gündemleri saptamada ve işlemede, gerekse eylem ve etkinliklerde inisiyatifi ele almada giderek daha hissedilir bir başarı göstermesi, gençlik hareketindeki bir öteki kayda değer gelişmedir.

Bununla birlikte gençlik hareketine egemen üç temel zaaf, esası yönünden hala da sürmektedir.

Bunlardan ilki, muazzam öğrenci kitlesinin varlığıyla kıyaslandığında, mevcut gençlik hareketliliğinin henüz son derece dar ve sınırlı bir alanda varlık gösterebilmesidir. Bununla bağlantılı olarak kitleselleşme, yıllardır süregelmekte olan bir sorun olarak bugün de hala gençlik hareketinin en temel ihtiyacı durumundadır.

Öteki temel zaaf, politize olmuş gençlik kesimi içerisinde reformist sol akımların belirgin bir etki ve ağırlığa sahip olmalarıdır. Bu etki ve ağırlık, reformist akımların siyasal başarısından

çok devrimci akımların başarısızlığının bir ürünüdür. Yapısal zaaflar ve dönemsel güçlükler nedeniyle, yanısıra elbette ki burjuvazi tarafından gençlik hareketinde yaratılmış büyük tahribatın bir sonucu olarak, devrimci gençlik grupları kendilerini gençlik hareketi içerisinde üretmekte hala da zorlanmaktadırlar. Komünist gençlik son birkaç yıldır bu alanda belli olumlu adımlar atmış olmakla ve bugün gençlik içerisindeki reformist akımın karşısında tek gerçek alternatif güç olarak durmakla birlikte, onun da sözü edilen zaafın ve başarısızlığın dışında olduğunu söylemek yazık ki henüz olanaklı değildir.

Gençlik hareketinin bu iki temel zaafını genel bir örgütsüzlük durumu tamamlamaktadır. Hareketin kitlesel açıdan darlığı ve reformizmin etkisinden gelen politik zayıflığı gençlik hareketini hiç değilse mevcut düzeyiyle kucaklamayı olanaklı kılacak ciddi bir örgütlenmeden de yoksun bırakmaktadır. Her çevre kendi son derece sınırlı güçleriyle elbette az-çok örgütlü durumdadır. Ama bu gençlik hareketinin kitlesel düzeyde örgütlülüklerden yoksun olduğu gerçeğini değiştirmediği gibi, giderek daha çok mezhepsel görünümler kazanan dar grup örgütlenmeleri de hiçbir biçimde bu tür bir örgütlenme ihtiyacının yerine geçirilemez.

Sonuç olarak; geniş kitlelerle birleşmeyi esas alan bir politik çalışma tarzı, reformizmin etkisini kırmaya ve gençlik hareketi içinde devrimci önderliği egemen kılmaya yönelik çok yönlü bir mücadele, ve nihayet, ilk ikisindeki başarının da sağlayacağı olanaklarla birleşik bir kitlesel gençlik örgütlenmesi, bugün gençlik hareketinin en önemli ve yakıcı ihtiyaçları olmaya devam etmektedir.

Sol hareket ve Kürt hareketi

Dünün devrimci akımlarının ağırlıklı bölümü reformistlerle kendilerini ayıran ayrım çizgilerini giderek daha çok silikleştiren bir tutum içindeler. Böyle olunca, sol hareketi geçmişteki gibi devrimci ve reformist kanatlarıyla sol hareket olarak ele almak da giderek güçleşmektedir. İrili-ufaklı çeşitli devrimci grup ve çevrelerin 3 Kasım sürecinden itibaren reformist DEHAP blokuna bağladığı umutları biliyoruz. Bu tutum ve eğilim, 3 Kasım sonrasında zayıflamak bir yana, öteki bazı kesimlerin blok bileşenleriyle kurduğu yakın ilişkilerle yeni bir güç kazandı.

2003 yılının bazı gelişmeleri, bu türden bir tasfiyeci sürüklenişin vehametini de tüm açıklığıyla ortaya çıkardı. DEHAP blokunun belkemiğini oluşturan Kürt hareketi, Kongra-Gel açılımıyla birlikte Amerikancı çizgiye kaydı; tipik bir Kürt burjuva partisi olmak konum ve iddiasını bu yeni adımlarla resmileştirdi. Blokun öteki bileşenleri ise bugün yerel seçimler çerçevesinde işi SHP ve YTP türünden gerici burjuva düzen partileriyle yakın işbirliği ve ittifak düzeyine vardırmış bulunmaktadırlar. Dolayısıyla, DEHAP blokuna ilkesizce umut bağlayanlar, bu tutum üzerinden gerçekte kendilerini de bir biçimde düzene bağlamış olmaktadırlar. Yaşananların devrimci düşünce ve değerlerden henüz ölçüsüzce kopmamış olanlar için uyarıcı olması ve onları bugün için bu gerici eksenden uzaklaştırması, dünkü zaafın ideolojik-politik özünü ortadan kaldırmamakla birlikte, herşeye rağmen olumlu bir gelişmedir.

EMEP, SDP, ÖDP, Kongra-Gel türü akımların bugün sosyal-demokrat gerici düzen partileriyle bu denli kolay ittifak ve işbirliğine girebilmeleri, son 20 küsur yılda solda yaşanan tasfiyeci süreçlerin bugün vardığı en geri ve rezil aşama sayılmalıdır. Emperyalizme ve işbirlikçi burjuvaziye hizmetlerini hükümet ortaklıkları düzeyinde daha dün denebilecek bir zamanda en kaba biçimde ortaya koymuş gerici burjuva partileriyle (Karayalçın'ın SHP'si ve İsmail Cem'in YTP'si) ittifak ve işbirliğine bu denli kolay yatkın olabilmek demek, kendini artık öznel planda da kurulu düzenin bir parçası, siyasal uzantısı saymak demektir. Bu gelişme, giderek oturmakta olan bilinçli bir tutumun ifadesidir.

Bundan böyle, bu konuma sürüklenmiş sosyal-reformist parti ve gruplarla aralarına kesin ve net çizgiler çizmeyen, ittifak ve işbirliği aramak bir yana, emekçi kitleler önünde onların maskesini düşürmeyi temel ve öncelikli bir kaygı haline getirmeyen parti, grup ve çevrelerin devrimcilik iddiasının artık ne bir ciddiyeti ne de samimiyeti kalır.

Kürt hareketinin "siyasal çözüm" çizgisiyle girdiği süreç, İmralı'yla birlikte devrimden tam kopuş, teslimiyet temelinde düzen ve sistemle barışma ve bütünleşme aşamasına varmıştı. Geride kalan yıl içerisinde Kongra-Gel adımıyla birlikte yeni bir aşamaya girilmiş durumda. Bu, geçmişin ilerici devrimci gelenekleri ve değerleriyle bağların resmen de koparıldığı, dünyanın ve bölgenin en gerici ve saldırgan güçlerinin yeni program üzerinden stratejik müttefik ilan edildiği, emperyalizmin "demokrasi" dinamiği olarak kutsandığı ve bölgeye emperyalist müdahalenin desteklendiği bir aşamadır. Tüm bunlar yeterince açık ve net adımlardır; Kongra-Gel programı üzerinden herkesin anlayabileceği açıklıkta ve kesinlikte formüle de edilmişlerdir.

Bu gelişme, Kürt sorununa ilişkin devrimci çözüm çizgisini Kürt emekçi kitlelerine maletme görevine bugün apayrı bir anlam ve önem kazandırmıştır. Kürt ve Türk işçilerinin devrimci sınıf birliğini her düzeyde kurmak ve geliştirmek, bu görevin tayin edici çözücü halkasıdır. Kürt emekçilerinin kendi burjuvazileriyle bağlarını her düzeyde koparmaları ve Türkiye işçi sınıfı ve emekçileriyle bütünleşen bir çizgide hareket etmeleri, ulusal özgürlük ve eşitliği kazanmanın olanaklı biricik gerçek yoludur. Son 30 yıllık deneyim bu gerçeği bir kez daha kanıtlamıştır.

Yerel seçimler ve bağımsız devrimci sınıf çizgisi

Girmekte olduğumuz yılın gündeminde öncelikle yerel seçimler var. Burjuva siyaset sahnesinin bugünkü tablosu yerel seçimlere her zamankinden ayrı bir anlam ve önem kazandırmış bulunmaktadır. Hükümet partisi olarak AKP, meclisteki belirgin egemenliğini ezici bir yerel seçim başarısıyla taçlandırmak, böylece konumunu güçlendirmek ve kendisine diş bileyen güçler karşısında daha etkin bir pozisyon elde etmek istemektedir. Hükümet olmanın avantajları, halihazırda korunan büyük sermaye ile emperyalist odakların desteği, ve nihayet, öteki burjuva düzen partilerinin durumu, onu bu konuda fazlasıyla umutlu ve iştahlı kılmaktadır. Tersinden ise öteki düzen partileri yerel seçimler aracılığıyla güç kazandıklarını kanıtlamak, böylece 3 Kasım'da düştükleri perişanlığı bir ölçüde dengelemek istemektedirler. Yerel yönetimleri elde tutmanın sağladığı çok yönlü olanaklar, özellikle de muazzam rant kaynakları ise, iktidarı ve muhalefetiyle tüm düzen partilerinin yerel seçimlere hırsla asılmasının ortak nedenidir.

Öte yandan yerel seçimler reformist sol için de özel önem taşıyan bir politik gündem haline gelmiş bulunmaktadır. Reformist solun hesabı ise, geleneksel düzen partilerinin 3 Kasım'la birlikte düştüğü durumdan yararlanarak ve AKP hükümetinin icraatları karşısında emekçilerin yaşadığı güncel sorunlardan hareketle, muhalefetin bayraktarlığına soyunarak siyaset sahnesinde güç olmaktır. Bunda başarı sağladıkları ölçüde bunun kendilerini ileride parlamenter bir güç haline de getireceğini düşünüyorlar. SHP ve YTP türünden burjuva düzen partileriyle, BCP ve CDP türünden ordu hayranı şovenist-kemalist burjuva partileriyle ittifak ve işbirliğine bu kadar kolay yönelebilmelerinin gerisinde aynı zamanda bu var. Bu onların, resmi politik sahnede bir yer tutmak, düzenin egemenleri nezdinde meşrulaşmak ve nihayet parlamenter çerçevede siyaset yapma olanağına kavuşmak uğruna, dünkü ilerici-devrimci değerlerinden geriye kalan ne varsa onunla da bağlarını koparmaları anlamına geliyor.

Bütün bunlar, yerel seçimleri alışılmışın ötesinde bir politik çekişme ve dolayısıyle yoğunlaşma zemini haline getirmektedir. Doğal olarak başta komünistler olmak üzere bu ülkenin devrimci güçlerini de, siyasal yaşamın yoğunlaştığı ve kitlelerin siyasal

ilgilerinin belirgin bir biçimde arttığı bu dönemden devrimci amaçlar uğruna en iyi biçimde yararlanmak görevi beklemektedir. Partimiz kendi cephesinden bu doğrultuda her türlü araç ve olanağı kullanarak etkin bir faaliyet yürütecektir.

Bu faaliyetin genel çerçevesini oluşturacak başlıca esaslar şunlardır:

- Komünistler seçimlere katılmayı ve burjuva parlamentosundan olduğu gibi yerel yönetimlerden de devrimci amaçlar için yararlanmayı ilke olarak reddetmezler. Fakat bunu yaparken, yerel yönetimlerin gücü, işlevi ve sorunlara çözüm olanakları konusunda herhangi bir yanılsama yaratmamaya özel bir dikkat gösterirler. Dahası bu konudaki burjuva ve reformist aldatmacaların içyüzünü kitleler önünde teşhir etmeyi temel önemde bir görev sayarlar.

- Komünistler için seçim çalışmaları tümüyle devrimci sınıf mücadelesine ilişkin genel hedef ve görevlere tabidir; onlar seçim atmosferinden, kitleleri devrimci hedeflere kazanmanın, onların birliğini, örgütlenmesini ve mücadelesini bu doğrultuda geliştirmenin bir olanağı olarak yararlanmaya bakarlar. Bu çerçevede, kitlelerin karşısına düzenin yasallık cenderesine ve seçimlere uyarlanmış güdük seçim platformları ve bildirgeleriyle değil, kendi bağımsız devrimci sınıf programıyla, bunun döneme uyarlanmış ve güncel devrimci görevlere bağlanmış popüler açıklamalarıyla çıkarlar.

- "Ulusal irade" yanılsaması üzerinden burjuvazinin gerçek iktidar odaklarını perdeleme işlevi gören burjuva parlamentosunun içyüzünü kitleler, özellikle de onların ileri kesimleri önünde sergilemek nispeten daha kolaydır. Kitlelerin uzun yılları bulan deneyimleri bunu bir ölçüde olsun kolaylaştırır. Buna karşın kurum olarak yerel yönetimler, "halkın yönetimi", "halkın katılımı", "halka dolaysız hizmet" vb. argümanlar üzerinden sunulmaya müsaittirler. Özellikle reformist sol buna yönelik yanılsamalara güç katar ve buna solcu söylemlerle belli bir inandırıcılık da kazandırır.

Oysa bu büyük bir aldatmacadır. Merkezi iktidar organlarının burjuvazinin elinde olduğu ve bunun bin bir kolla (vilayet, emniyet, istihbarat, garnizon, yargı vb.) kendini yerel düzeyde de gösterdiği bir durumda, yerel "halk yönetimi" tepeden tırnağa bir yalan ve yanılsamadır. Aynı gerçek, üretim araçları ve zenginliğin ezici bölümü (dolaysız özel mülkiyet ya da devlet maliyesi ve mülkiyeti olarak) burjuvazinin elinde ve denetiminde olduğu sürece, yerel planda halkın sorunlarının çözülebileceği inancı ya da beklentisi için de geçerlidir. Alabildiğine sınırlanmış ve güdükleştirilmiş yerel yönetimler ve bütçeler, bu sınırlar içinde bile burjuvazi tarafından bin bir yolla en sıkı bir denetim altında tutulurlar.

Bu temel bilimsel-toplumsal gerçekten hareketle TKİP, yerel yönetimler üzerinden yapılabilecekler hakkında özellikle reformist sol tarafından işçilere ve emekçilere pompalanacak hayallere karşı özel bir mücadele yürütecektir. Her biçimiyle "Belediye sosyalizmi" yanılsamasının içyüzünü kararlılıkla teşhir edecek, bunu, kurulu düzenin gerçek yapısı, kurumlaşması ve işleyişinin ortaya konulması çabasıyla birleştirecektir.

- Komünistler, yerel seçimlerde işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin karşısına kendi bağımsız adaylarıyla çıkacak, yerel seçim kampanyalarını bu adaylar üzerinden öreceklerdir. Bu kampanyanın amacı elbette oy toplamak değil, fakat partinin devrimci propaganda ve ajitasyonunu normal dönemlerle kıyaslanamaz ölçüde güçlendirmek, kitleleri devrimci açıdan aydınlatmak, parti programını tanıtmak, onun döneme uyarlanmış stratejik ve taktik istem ve şiarlarını kitleler içinde yaymaktır. Partinin seçim çalışmasında başarısının temel ölçüsü de bu olacaktır.

- Partimiz kendi bağımsız faaliyetini esas almak ve bugünden bunun örgütlenmesine girişmekle birlikte, olanaklı olan her durumda, öteki devrimci güçlerle işbirliği için de çaba harcayacak, bu konuda sorumluluklarına uygun davranacaktır. Her renkten burjuva ve küçük-burjuva reformist parti, grup ve çevrelerin emekçilerin karşısına "sol

alternatif" iddiasıyla çıktığı bir seçim döneminde, bu yönlü bir çaba özellikle bir ihtiyaçtır. Reformist aldatmaca karşısında devrim ve sosyalizm alternatifini öne çıkaran, kitlelere inanç ve kararlılıkla devrimci çözüm ve mücadele yolunu gösteren, bunu devrimci sınıf mücadelesinin geliştirilmesi somut hedefine bağlayan bir çabaya omuz vermek tüm gerçek devrimcilerin görevidir.

- TKİP yerel seçimlerde kendi bağımsız adaylarının yanısıra, seçim çalışmasını devrimin ve devrimci sınıf mücadelesinin savunulması eksenine oturtmuş öteki bağımsız devrimci adayları da destekleyecektir.

Devrimci seferberlik!

Bölgemizde ve ülkemizde süreçlerin hızlandığı ve karmaşıklaştığı bir tarihi dönemden geçiyoruz. Önümüzde zorlu sorunlar kadar büyük fırsatlar da var. Sorunları göğüslemek, fırsatları değerlendirmek sorumluluğu ile yüzyüzeyiz. Bu ise nitelik olarak güçlenmeyi, nicelik olarak büyümeyi gerektirir. Her ikisinin de sağlam sosyal zemini sınıf hareketidir. Buraya ayağımızı basamadığımız sürece, nitelik olarak pekişme ve nicelik olarak büyüme üzerine her sanı gerçekte bir yanılsamadır.

Teori, program, taktik, bir ilk örgütsel temel, örgütsel omurgayı oluşturan kadrolar, komünist devrimciliğin ilk harcını oluşturan politik ve moral değerler vb., komünist bir hareket, giderek parti olabilmenin bu öncelikli koşullarının oluşturulması başlangıçta sınıf hareketinden nispeten bağımsız olarak yaratılabilirlerdi ve yaratıldılar da. Fakat onları güçlendirmenin, güvenceye almanın, kalıcılaştırmanın, ve en önemlisi de, bunlarla donanmış devrimci bir öncü olarak toplum düzeyinde devrimci sınıf mücadelesine yön verebilmenin zorunlu koşulu kendi sınıf zeminine oturabilmektir. Bundan yoksun olarak devrimci sınıf mücadelesi içinde öncü ve yönetici bir rol oynamak iddiası her türlü ciddiyetten yoksun bir oyuna dönüşür. Bundan çıkan sonuç, partinin yeniden toparlanma sonrasında çok yönlü bir yüklenmenin konusu haline getirdiği sınıf çalışmasını yeni yılda yeni bir düzeyde güçlendirmek gerektiğidir. Öteki herşey buna tabidir ve bunun hizmetinde olmalıdır.

Bu konuda ilk büyük sınavı yerel seçim çalışması üzerinden vereceğiz. Genel planda topluma seslenebilmek olanağı anlamına da gelebilen bu çalışma, mevcut durumumuzda bizim için, sınıfa yönelik yoğunlaştırılmış çalışmanın yeni bir düzeye çıkarılması olabilmelidir. Deyim uygunsa biz bu dönemde de "halka" ya da genel olarak emekçilere değil, fakat özellikle işçilere gideceğiz. Varsın reformistler toplum düzeyinde "sol alternatif" olma sevdasına kapılsınlar ve bu çerçevede tüm seçmene yönelsinler. Varsın halkçılar eski önyargılarına dönerek "halk hareketi" yaratma sevdasıyla benzer biçimde davransınlar. Biz komünistler, bugünün koşullarında ve partimizin bugünkü gelişme düzeyinde, öncelikle ve özellikle işçilere gitmekte ısrarlı olmayı sürdüreceğiz. Bunun tüm öteki stratejik gelişme ve başarıların olmazsa olmaz temel önkoşulu olduğu gerçeğinin bilinciyle hareket edeceğiz. Elbette bu çalışma doğası gereği yoğunlaşmak üzere seçilmiş alan ve birimlerin dışına belli ölçülerde taşacaktır. Fakat bu yoğunlaştırılmış çalışmanın zayıflatılması pahasına değil, kendine özgü karakterinin doğal bir yan ürünü olacaktır.

Hedefi ve amacı doğru saptamak yeterli değildir. Bunu etkin, planlı, tempolu ve çok yönlü bir seferberlikle birleştirmeyi de başarabilmek durumundayız. Seçim çalışmasının yoğunlaştırılmış planlı ve disiplinli bir kampanya olması zorunluluğu bu konuda kendimizi aşmamızı kolaylaştıracak bir olanaktır. Bunu en iyi biçimde kullanabildiğimiz ölçüde yılın toplamına da iyi bir başlangıç yapmış, böylece onu kazanmayı daha baştan güvencelemiş olacağız.

Her alanda ve her düzeyde devrimci seferberlik! Bu, partinin tüm partililere ve parti militanlarına bir çağrısı olduğu kadar direktifidir de...

EKİM

Sınıf içinde emekçi kadın çalışmasının güncel önemi!

A. Ekin

Kadınının çifte sömürüsü sorunu tarihsel olarak çözülmemiş temel sorunların başında gelir. Analık hukukunun çökmesi, anaerkil toplumdan ataerkil toplumsal yapılanmaya geçiş, kadın cinsinin geri plana düşmesinin, ve giderek her türlü gerici uygulamaya hedef olmasının da başlangıcıdır. Bu süreç, komünal toplumun dağılması ve ilk sınıflı toplumun oluşmasına denk düşer. Sömürüye dayalı sonraki bütün toplumsal sistemlerde ezilen bir cins olarak toplumsal yaşamın tüm alanlarında kadının ikinci sınıf insan konumunun özü, değişmeden bugüne taşınmıştır. Bu sorunun kaynağı ve çözülmesinin önündeki temel engel, egemen sınıflar ve onların iktidarından başkası değildir.

Elbette, toplumsal altüst oluşlar ve devrimler süreci içinde kadının konumu bir parça da olsa değişmiştir. Ne var ki, insanlığa yeni kapılar açan burjuva devrimlerden en az faydalananlar da yine kadınlar olmuştur. Kadınların yurttaş sayılması ve oy kullanma hakkı çok sonra, bizzat kadınların yükselttikleri mücadelelerle kazanılmıştır. Kadın emeği ile ilgili ve kadın olmaktan kaynaklı hak ve taleplerin ise ancak bir kısmı kazanılabilmiştir.

Kuşkusuz yine de, modern sanayinin gelişmesiyle birlikte, ucuz işgücüne olan talep ve bu talebin kadınlar -ve çocuklar - tarafından karşılanması, kadını bir nebze olsun üretim sürecine katmış, onu bir nebze olsun eski toplumun katı cenderesinden kurtarmıştır. Ama ne pahasına? Burjuvazi, sanayi üretimi içine çektiği kadınları ucuz işgücü olarak daha yoğun bir sömürüye tabi tutarken, aynı zamanda, geçmişten beri gelen kadının ikincil konumunu sonuna kadar kullanmıştır ve kullanmaktadır. Öyle ki, kapitalizmin ilk evrelerinde aç gözlü burjuvazi, feodal gericiliğin bile değer verdiği ve gözettiği analıktan kaynaklı hak ve konumunu ayaklar altına alabilmiştir. Örneğin, günde 16 saate varan çalışma süresi boyunca kadınlar çocuklarını emziremiyor; işten atılma tehdidi nedeniyle doğum sonrası en fazla bir hafta olan iznini kullanamıyor; doğumdan üç gün öncesine kadar izne çıkamıyor; fabrikada, makine başında gerçekleşen doğumlar sıradan bir olay gibi yaşanıyordu.

Fakat tarihsel ölçeklerden bakıldığında kadının üretime katılması onun özgürleşmesi için atılmış bir adımdır. Nasıl ki kadın özel mülkiyetin doğuşuyla köleliğe ilk adımını attıysa, özgürlüğünü de özel mülkiyetin, buna dayalı sistemin tasfiyesiyle kazanacaktır. Bunu da bizzat katıldığı üretim içinde, bir parçası olduğu emek ordusu ile omuz omuza, mücadelede ederek kazanacaktır.

Kapitalizmde kadın işçi olmak, işinin ve evinin kölesi olmaktır

Bugün genel anlamda bir kadın sorunundan bahsedilse bile, bunun özünü, kadının bir ücretli köle olarak çifte sömürüsü oluşturmaktadır. Sınıfsal ezilmişlik, cinsiyetten kaynaklı baskılar, gerici uygulamalar, ayrımcılık, ikincil konum vb. ile tamamlanmaktadır. Yine de, kadın çocuklarla beraber, sömürü ve baskı düzeninden en önce ve en çok etkilenenlerin başında gelir. Kapitalizmin yarattığı yıkımın en trajik sonuçlarını önce kadınlar yaşamaktadır. Gericilik önce kadını vurmakta, sosyal yıkım en çok kadını etkilemektedir.

Gün geçmiyor ki, bu trajedinin örnekleri yaşanmasın. Özellikle kırsal bölgelerde namus cinayetleri, artan intiharlar, her geçen gün daha fazla sayıda kadının fuhuş sektörüne

sürüklenmesi, tecavüzler, kız çocuklarının okula gönderilmemesi, hepsi "modern" kapitalizm çağının sıradan olaylarıdır.

Modern kapitalist çağda, doğum esnasında ölen kadın sayısı (1 milyonu aşkın) nerdeyse iş kazasında ölen işçi sayısına yaklaşmaktadır. Özellikle az gelişmiş kapitalist ülkelerde kadın işçilerin ezici bir çoğunluğu doğum yaptıkları ya da doğumları yaklaştığı için işten atılmaktadır; fabrikalarda emzirme odaları, emzirme saatleri yoktur; iş yerlerinde kreşler yoktur. Modern kapitalizmde kadınlar hala da erkeklere oranla daha az ücret almaktadır. Ve modern kapitalist düzen, çıkardığı yasalarla, ayrıncı uygulamalarla ve emek düşmanı politikalarla bu yıkımı her geçen gün daha da derinleştirmektedir. Kadın-erkek eşitliği en modern kapitalist ülkelerde bile kağıt üstünde kalmaktadır. Dünyada kadınların ezici bir çoğunluğuna hala da yasalar önünde erkeklerle eşit haklar tanınmamaktadır. Din, gelenek-görenek ve erkek egemen kültür, kadının köleliğini pekiştiren yapısını özü itibarıyla korumaktadır, vb.

Kadının kurtuluşu sorunu bir devrim sorunudur

Tüm bunlar bir tek şeyi gösterir: Kapitalizmde kadının kurtuluşu sorunu, emeğin kurtuluşuna gelip dayanmıştır. Bunu görmek için tablonun öbür yüzüne, biriken sorunların yanında biriken olanaklara da bakmak gerekir.

Kadının üretimde tuttuğu yer gittikçe artmaktadır. Bütün dünyada kadınlar ücretli kölelik ordusunun önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Türkiye'de toplam istihdam içinde kadınların tuttuğu yer yüzde 30-35'leri bulmaktadır (özellikle tarımda, küçük ev işletmeciliğinde kadınların tuttuğu yer çoğunlukla istatistiklere bile yansımamaktadır). Yani kadınların proleterleşmesi süreci devam etmektedir.

Her geçen gün daha fazla oranlarda kadın emek ordusuna katılırken, sınıf içinde emekçi kadın çalışması apayrı bir önem kazanmaktadır. Toplumun yarısını, emek ordusunun önemli bir kısmını oluşturan kadınlar kazanılmadan, çifte sömürüsünden kaynaklı olarak kadının biriktirdiği öfke ve tepki mücadeleye kanalize edilmeden, bu aşağılık düzen yıkılabilir mi? "Kadın olmadan devrim olmaz, devrim olmadan kadın kurtulmaz!", "Kadın: En uzun devrim!" Bu şiarlar, gerçeğin en özlü ifadeleridir.

Emekçi kadın çalışmasının önemi

Peki, bunun politik ve pratik gerekleri konusunda durum nedir? Sınıf çalışmasında kadının çifte sömürüsünü, bundan kaynaklı talepleri yeterince çalışmamıza yedirebiliyor muyuz? Bu tarihsel sorunu gözeten bir titizlik gösterebiliyor muyuz?

Sınıf çalışmamızın bugünkü düzeyi, sınıf hareketinin mevcut durumu, ne bu soruları es geçmenin ne de sorunu belirsiz bir geleceğe ertelemenin bir mazereti olabilir. Aksine, sınıf çalışmasında mevcut düzeyini, biraz da bu sorunu çalışamızın bir parçası yaparak, burada biriken sorunlara müdahale ederek yükseltebiliriz.

Ama görünen o ki, son dönemde, kadın sorunu karşısında bir takım ideolojik görevler konusunda bile bir zayıflama söz konusu. Son dönemde bu konudaki nerdeyse güncel bütün gelişmeleri atladık. Yayınlarımıza bakılırsa ne demek istediğimiz daha iyi anlaşılır. Geçtiğimiz ay boyunca hemen her kesimin bir şekilde katıldığı, yasalarda tecavüzcülere öngörülen ceza konusundaki tartışmalara ilişkin bir yazımız yok. Kürdistan'da peşpeşe yaşanan namus cinayetleri ve bu konuda açığa çıkan çarpıcı gerçekler -kadınlar öldürülüyor ve intihar süsü veriliyor- konusunda da anlamlı bir yazı çıkmıyor basınımızda. Basına yansımayanları ise saymıyoruz. Eğer bakışımızda bir sorun yoksa, ki programımızın kadın sorunu ve emekçi kadınlara ilişkin tespit ve talepleri ortadadır, demek ki politik duyarlılık ve sorumluluk konusunda bir sorun yaşıyoruz.

Sınıf devrimcileri açısından meselenin çok daha temel bir önemi var. Sanayinin çarkları her geçen gün daha fazla kadını öğütürken, kadın işçiler erkek işçilerden ayrı olarak, bir

de en temel ihtiyaçlarından ve kadın olmaktan kaynaklı taleplerinden yoksun olarak çifte sömürünün yükünü taşıyorlar. Ve bizim bu meseleyi hiç değilse yerel bültenlerde işleyebilme imkanımız varken, buna zorunluyken, bundan kaçınabiliyoruz. 8 Mart'ın tarihsel anlamını, sınıf çalışmamızın pratik bir kılavuzu haline getiremiyoruz.

Sözümüzü şuraya getirmek istiyoruz: Sınıf çalışmamızın düzeyi ne olursa olsun, bu konu temel bir zayıflık alanı olarak duruyor. Bir yerden bir başlangıç yapmak, ilk adımları atmak zorundayız. Sorunun tarihsel anlamı, sınıf çalışması içinde tuttuğu kendine özgü önem ortadadır. Kuruluş Kongresi'nde bu meseleyi daha etraflıca tartışma yönünde yapılan vurguya rağmen, aradan geçen zamanda oluşan boşluk giderilememiştir. Bu konudaki atalet ve ertelemeciliğe son vermeden de giderilemeyecek gibi görünüyor.

Kadın işçi olmanın sorunları ve dinamikleri

Sınıf içinde emekçi kadın çalışmasının tarihsel olarak taşıdığı önemin bilincinde olan herkes, aynı zamanda güncel ve yakıcı öneminin de, ortaya çıkan olanakların da mutlaka farkına varır. Bunun için, kadın işçilere, onların çalışma ve yaşam koşullarına şöyle göz ucuyla bir bakmak, biraz sohbet etmek, bu konuda birkaç soru sormak bile yeterli. Biraz daha içine girildiğinde ise, genel bir takım sorunların ötesinde orada biriken olanaklar ve dinamikler de farkedilecektir.

Faaliyet yürüttüğümüz bölgede sınırlı deneyimlerimize ve gözlemlerimize dayanarak bu soruna daha yakından bakmak, bir tartışma açmak istiyoruz.

Sanayide ve daha özel olarak bölgemizde artık yoğun bir genç işçi kadın kuşağı var. Kadınların hiç çalışmadığı bir fabrika bulmak mümkün değil. Genel olarak, kadın işçilerde eskiye oranla okur-yazarlık oranı daha yüksek. İşe alınmak için okur-yazar olmak neredeyse bir kıstas, bir tercih durumunda. Kadın işçilerin bir kısmı, kırsal kesimlerden göç etmiş, eğitim düzeyi görece daha düşük ve kapalı diye tabir edilen kesimlerden oluşuyor. Önemli bir kısmı ise, kentli ya da kent yaşamına adapte olmuş, eğitimine devam etme olanağı bulamadığı için işçileşmiştir. Bu kesim, daha sosyal bir portre çizmekte, yer yer daha duyarlı davranabilmektedir. Fakat, bu genç kadınlar, aynı zamanda düzenin yoz kültürüne, zengin koca hayallerine daha kolay kapılabilmektedir. Evli ve çocuklu kadınların oranı ise toplama göre daha az. Ama evli kadınlar, erkek işçilere göre, daha fazla bir gelecek kaygısı, ailesi ve çocuğu için bir endişe taşıyorlar. Gerici aile baskısı ve koca baskısına ek olarak sırf bu kaygılar nedeniyle mücadeleden geri duranlar çoğunlukta. Ama patronların baskılarına karşı kimi zaman daha kolay tepki verenler de çıkıyor aralarından.

Çalışma yaşamına katılmanın genelde kadınların kendilerine olan güvenini artırdığını görüyoruz. Buna rağmen, bir takım gerici kalıplar ve baskılar nedeniyle kadınlara özgü bir içine kapanıklık yaşanıyor. Kuşkusuz bir sınıf bilinci temelinde değil ama, doğallığında yaşanan bir dayanışma, dertlerini paylaşma ihtiyacını da hissediyorlar. Ama bu arayışlar daha çok kadın işçilerin kendi arasında kalıyor. Özellikle, biraz samimi olan kadınlar, kendi yaşamlarında karşılaştıkları sorunları rahatından paylaşabiliyor, bir kısmı yardım talebinde bulunabiliyor.

Karşılaşılan ve paylaşılan en önemli sorunlardan birincisi geçim derdi, düşük ücretler ve iş yaşamının diğer sorunlarıysa ikincisi; hem evde ve hem fabrikada çalışmanın getirdiği yüklerdir. Çoğunlukla da erkek işçiler, ev işlerini eşleriyle paylaşmadığı için bu yük daha da artıyor. Buna ek olarak, evli olanların istisnasız hemen hepsi bir "koca" baskısı sorunu yaşıyor. Arada bir iş arkadaşlarıyla görüşmek istediklerinde, boşanmayla, işten alınmakla tehdit ediliyor, sorunlarını diğer işçilerle paylaşmaması yönünde baskılarla karşılaşıyorlar. Aile baskısıyla evlendirilen ve kocasından sevgi yerine şiddet görenlerin (ki genel bir uygulama olan kadına dönük şiddet başka bir gözle ayrıca ele alınmalıdır) azımsanmayacak bir kesimi, ciddi bir bunalım yaşıyor, çaresizce arayışa giriyor ve bir kısmı artık boşanmayı ya da ne yapması gerektiğini tartışabiliyor. Evli olmayan genç

kadın işçiler ise benzer baskıları aileleri-babaları üzerinden yaşamaktadırlar. Ailenin gerici baskısı onların da temel bir sorunu.

Bu tablo, işyeri ve fabrikalarda ağır çalışma koşulları, temel haklardan yoksunluk ve cinsel tacizlerle tamamlanmaktadır.

Bu genel gözlemlerin ötesinde ortaya çıkan tek tek örnekler - ki hiç de azımsanmayacak bir sayıdadır- özellikle çifte sömürüden kaynaklı sorunlar üzerinden ciddi bir duyarlılık ve henüz işlenmemiş ciddi bir potansiyel olduğunu gösteriyor. Sosyal ilişkiler bu zeminde daha rahatından geliştirilebiliyor. Sıcak ve samimi bir kaynaşma daha hızlı bir karşılık bulabiliyor. Kadın işçiler biraz daha ileri işçilerle karşılaştıklarında onlardan yardım talep edebiliyor, "bu durumda ben ne yapmalıyım, sen okumuşsun bilirsin, bana akıl ver" diyebiliyorlar. Yaşadıkları sorunları gazetelere taşımayı önerebiliyorlar. Bu kesimler aynı zamanda sınıf çalışmasında kullandığımız yayınları da belli bir ilgiyle okuyorlar. Kararlı ve sabırlı bir çalışmayla kadın işçileri kazanmalıyız.

Bunlar düzenin çifte sömürüsüne, baskılarına maruz kalan kadın işçilere dönük yaklaşımımızda daha da ayrıntılandırılıp zenginleştirilmesi gereken kaba gözlemlerimiz. Kadın işçilerin mücadeleye atılmasının önündeki engeller, erkeklere oranla daha fazla, yükleri daha ağırdır. Dolayısıyla kadın işçilerin kazanılması daha meşakkatli bir çalışmayı, sabırlı olmayı gerektirir. Biriken tüm sorunlar, fabrikalara akan kadınları çalışmaya, mücadeleye ve devrime kazanmanın basamaklarıdır. Tabii ki değerlendirilip hakkı verildiği koşullarda.

İşin doğrusu, biz bu arayışları ne yeterince görebiliyor ne de değerlendirebiliyoruz. Genel sınıf çalışmamızın aşama katetmesini bekledikçe de, kafamızın bir köşesine yazdığımız bu canlı sorunlar bir süre sonra gündemimizden çıkıyor, önemini yitiriyor.

Bütün mesele işçi kadınlara yaşadığı sorunların kaynağını göstermek, adım adım ona siyasal bir sınıf bilinci kazandırmaktır. Bunun için başlangıçta çok özel bir çabaya, çok özel bir taktiğe de gerek yok. Bu toplumda bilinen nedenlerle erkeklere oranla, daha fazla güven ve dayanışma ihtiyacı hisseden kadın işçiler, bunun karşılığını gördükleri yerde daha fazla bir karşılık üretirler. Çaresizlik ve güçsüzlük duygusunu aşan, kendine ve sınıfına güvenini kazanan kadınların, sınıfın en militan, en fedakar kesimini oluşturmasının mantığı da burada gizlidir. Daha fazla baskıyla yüzyüze olan, daha fazla ayak bağına sahip kadınlar, belki bu baskıları ve ayak bağlarını daha zor aşıyorlar; ama bir kez aştıklarında, daha kararlı, militan sınıf neferleri olarak mücadeledeki yerlerini alıyorlar. Yeter ki, kadınların kendine özgü yanlar taşıyan sorunlarına doğru biçimde yaklaşmayı, bu sorunların sınıfsal temelini ve mantığını kavratmayı ve arayışlarına yanıt vermeyi başaralım.

Yaşadıkları sorunları, kadınların çalışma yaşamını bir parça kolaylaştıran işyerinde kreş, çocuk emzirme saatleri, doğum öncesi ve sonrası izinler, eşit işe eşit ücret gibi taleplerle bir arada tartışma gündemlerine sokmak, arayışlarına güçlü bir sınıfsal yanıt olacaktır. Doğal olarak bu, sınıfa dönük müdahalelerimizde, yayın ve propaganda faaliyetlerimizde kadının çifte sömürüsüne, bu konuda oluşan duyarlılığa gereken önemi vermeyi gerektirir öncelikle.

Son olarak bir noktaya daha dikkat çekerek yazıyı bitirelim. Kadının öznesi olmadığı bir sınıf mücadelesi, eksik, yetersiz ve kusurlu kalmaya mahkumdur. Kadının öznesi olmadığı kadının kurtuluş mücadelesinin ise, kazanılma şansı yoktur. Elbette, kadının çifte sömürüsü, sınıf mücadelesinin, dolaysız olarak kadın-erkek bütün işçilerin sorunudur. Elbette, erkek yoldaşlara da bu konuda büyük bir sorumluluk düşüyor. Ama biz, partili işçi kadın yoldaşların inisiyatifi olmaksızın, hem genel olarak sınıf çalışmasında hem de özel olarak kadın işçilerin mücadeleye kazanılmasında anlamlı bir mesafe alınamayacağını bilmek durumundayız. Bu inisiyatife çok fazla ihtiyaç duyulduğu bir dönemden geçmekte olduğumuzu ayrıca belirtelim.

Fabrika direnişlerine önderlik sorunu

'90'lı yılların başında yaşanan kırılma ve geri çekilmenin ardından sınıf hareketi zaman zaman belli çıkışlar yaşadı. Fakat bunlar genelde parçalı, kısa süreli ve sonuçlarına ulaşmadan son bulan hareketlenmeler olmanın ötesine geçemedi. Sendika bürokrasisinin hareketinin önünde gerici barikatlara dönüşmesi, sınıfın devrimci bir önderlikten yoksun olması, sürekli tahkim edilen devletin baskı terör ve gerici propaganda aygıtları bu sonuç üzerinde etkili oldu.

Fakat durgunluk koşullarında çeşitli alanlarda yaşanan bu hareketlenmeler, sınıf devrimcileri için her zaman önemlerini korudular. Sınıf hareketi önündeki engellerin kaldırılması, geniş sınıf kitlelerinin uyarılması ve harekete geçirilmesi, devrimci bir sınıf hareketinin yaratılması açısından sundukları dar ve kısır imkanlara rağmen bu böyle oldu.

Kuşkusuz bu parçalı ve sınırlı hareketlenmeler, doğru değerlendirilebildiği koşullarda, herşeye rağmen kendi sınırlarının ötesine taşan etkiler bırakma potansiyeli taşıyorlar. Yaz aylarından bu yana yerellerde genelde orta ölçekli fabrikalarda yaşanan direnişler üzerinden sınıf hareketi belli bir kıpırdanma yaşıyor. Bu açıdan, yaşanan bu hareketliliği, içinde olalım ya da olmayalım, çeşitli yönleri ile bir değerlendirmeye tabi tutmalıyız.

Bu direnişlerin bir kısmı Temmuz zamlarının düşük olması, çalışma koşulları, kölelik yasasının uygulamaya sokulmak istenmesi üzerinden yaşanırken, bir kısmı da sendikalaşma üzerinden ve işten atılmalara karşı açığa çıktı. Yine içerden yürütülen etkili, sağlam bir çalışmayla, bir iç önderlikle buluşamadığı için, pek çoğu somut kazanımlara dönüşmeden son buldu. Kuşkusuz ki, yaşanan bu direnişler işçilerin sınıf bilinci kazanmaları, örgütlenip sorunlarına sahip çıkmaları, bu noktada deneyim sahibi olmaları yönünden bir işlevi yerine getiriyor. Ama öbür taraftan, patronlara geri adım attırmak ve sendikalaşmayı başarmak gibi somut kazanımlara dönüşmeden son buldukları için, gerek bu direnişler içerisinde, gerekse bölgedeki fabrikalar/işçiler üzerinde moral bozucu bir etki bırakıyor.

Tek tek direnişleri kazanma, kazanımları sınıfa mal etme sorunu

İşçilerin çalışma ve yaşam koşulları her geçen gün daha da ağırlaşmaktadır. Sorunlar üstüste birikip yığılırken, bunlara karşı giderek yoğunlaşan bir tepki de altan alta mayalanmaktadır. Direnişlerin yaşandığı fabrikalara bakıldığında, bu tepkinin içerden bir müdahale ve yol gösterme ile açığa çıkarılabildiği görülmektedir. Kısacası, olgunlaşan koşullar iradi bir müdahale ile birleştiğinde, hemen her yerde bir hareketlilik açığa çıkmaktadır.

Düzenin sınıfı her yönü ile kuşatıp cendere altında tuttuğu koşullarda yaşanan en küçük hareket dahi değerlidir. Ancak "hareket harekettir" sözü her durum için kabul edilemez. Önemli olan yaşanan hareketliliği kalıcı kazanımlara dönüştürmek ve belli mevziler yaratmaktır. Somut kazanımlar yalnızca kazanılan yer açısından değil, daha geniş ölçekte bir etki yaratmaktadır. İşçilere seslenirken "Direnelim kazanalım" demek yerine "Direndik ve kazandık" demek, hiç kuşkusuz daha güçlü bir etki yaratır.

Direnişler ve grevler işçiler için bir okuldur. Bu okulda kapitalist düzen gerçekliğini ve sosyalizmin tek gerçek ve kalıcı çözüm olduğunu işçilere göstermek sınıf devrimcilerinin asli görevidir. Bu görev yerine getirilemediği koşullarda, diyelim bir fabrikada belli haklar kazandınız, sendikayı

soktunuz ya da tersinden hiçbir kazanıma ulaşmadan direniş son buldu; bu noktada bir tıkanma baş gösterir. Kimileri işçilerin geri bilincine seslenme kolaycılığıyla "bizim derdimiz ekmek derdi, başka şeylerle işimiz yok" dese de, kapitalist düzen gerçekliğini işçilere anlatmak bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır. Siz en küçük ve basit bir hak talebiyle dahi direnişe geçseniz, karşınızda patronun yanısıra, polisi, jandarmayı, mahkemeleri vb. bulmaktasınız. Bu nedenle işçilere kolluk kuvvetlerinin, mahkemelerin, düzen partilerinin, burjuva medyanın vb. gerici tutumunu anlatmak ve tavır aldırtmak durumundasınız.

Dejenere gruplarla, ayakbağı olanlarla kaybedecek zamanımız yok!

Fabrika çalışması içerisinde başka siyasetlere karşılaşıyoruz. Peki, kiminle hangi çerçevede ortak hareket edeceğiz? Onlarla birlikte hareket edeceksek bunun sınırı nedir? Bu konuda kısa bir süre önce bazı fabrikalardaki direnişin deneyimleri oldukça öğreticidir.

Bu fabrikalarda başka siyasetlerden insanlarla karşılaşıp şu veya bu ölçüde birlikte çalıştık. Bu grupları sadece yayınları ve söylemleri üzerinden değil, bizzat pratikleri, kadroları vb. üzerinden de tanıma imkanı edindik. Deneyimlerimiz, hiçbir politik ciddiyeti ve iddiası olmayan bu grupların sınıf çalışmasında ayakbağı olmanın ötesinde bir işlevi olmadığını yeterli açıklıkta gösterdi. Bu dejenere çevreler, en ufak bir sınıfsal kaygı ve ciddiyetlerinin olmadığını hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde pratikleriyle kanıtlamış oldular. Fabrika komitesinin aldığı kararları çiğneyerek, asılsız dedikodular üreterek, polis ve jandarmanın görevine soyunarak, bir yerde bunu yoldaşlarımıza saldıracak düzeyde bir provokasyona dönüştürerek gerçek kimliklerini açığa vurdular.

Peki bunlar bu şekilde hareket etme gücünü nasıl ve nereden buluyorlar? "İşçilerin siyasal bilinci geri, bu insanlar da siyasal anlamda bir parça daha ileri olduğuna göre onları çalışmaya katabiliriz" rahatlığı ile bu tür insanları komitelere alıyoruz. Oysa, işçilerin geri bilinçleriyle, jandarma-polis korkusuyla uğraşmak, bu insanların çirkeflikleri ile uğraşmaktan daha kolaydır. Bunlar siyasal bilinci geri olan bir işçinin bile gerisinde hareket edebiliyorlar. Direnişe destek için ziyarete gelenlere "sizin yüzünüzden polis bize baskı uyguluyor" diye engel olanlar bunlar. Direnişteki işçilere ziyaret için gelenleri kastederek "siz onların söylediklerine bakmayın, bizi kışkırtmak, polisle karşı karşıya getirmek istiyorlar" diyenler; bildiri dağıtan devrimcilere "biz ekmeğimiz peşindeyiz, siyaset istemiyoruz" diye saldıran ve bunu bir provokasyona dönüştürmek isteyenler yine bunlar.

En gerici işçi bile böylesi tutumlar sergilemez. Bu tutum çürüme ve yozlaşmanın vardığı boyutları gösteriyor. Kendilerine hangi sıfatı yakıştırırlarsa yakıştırsınlar, bu çürümüş kimlikleri teşhir ederek etksizleştirmeyi bilmeliyiz. Çalışmanın selameti için onların sözde politik yapılarını tanımamak, buna prim vermemek, ancak birer işçi kimliği ile hesaba da katmak zorunludur.

Komiteler ve işçilere yaklaşım sorunu

Komiteler ancak doğal öncü işçilere dayanabildiği yerde rolünü oynayabilir. Yoksa birkaç çevreden birilerinin bir araya gelmesi ile bir fabrika komitesi kurulmuş olmuyor. Bunun yanında, şu veya bu hareketle geçmişte bir ilişkisi olması dolayısıyla veya Kürt ya da Alevi kimliği taşıdıkları için, sırf bu nedenle duyarlı oldukları düşünülen bazı işçiler kolayından komite bileşeni haline getirilebiliyor. Oysa işçileri komitelere dahil ederken fabrika içerisinde, üretimde tutuğu yer, diğer işçiler üzerindeki etkisi, sınıfsal ve kişisel bir takım değerleri taşıması gibi ölçütleri esas alınmalıdır. Öncü işçi demek, kendi başına bir siyasal duyarlık taşıyan değil, çevresindekileri sürükleme yeteneğine sahip, diğer işçiler üzerinde saygınlığı olan ve sözü dinlenen işçi demektir. Kendimizi sol bir takım klişelerin yarattığı darlıktan ve yanılsamalardan kurtarmalı, işçilerin somut durum ve düzeylerini veri almalıyız.

Bir diğer sorun ise düzenin gerici

ideolojisinin etkisindeki işçilere bakış ve yaklaşım sorunudur. Bu kesimleri daha baştan yok saymak doğru bir tutum değildir. Başlangıç aşamasında, komite oluştururken elbette bu kesimlere ağırlık vermeyebiliriz. Ama çalışmanın bir aşamasında mutlaka bu kesimlere de gitmeli, onları çalışmaya katmak için çaba harcamalıyız. Bunlar içerisinde MHP sempatizanı ya da islamcısı da olabilir, yeter ki sınıfsal bir kaygıları olsun. Bu durumdaki işçilerle ilişki kurmakta belli tereddütler yaşanması doğaldır, ama bütünüyle dışlanması, yok sayılması olağan karşılanmamalıdır. Çalışmanın meşruluğunu onlara gösterebilmeli, onlara karşı doğal davranabilmeliyiz. Böyle davranıldığında, olumlu sonuçlar almak pekala mümkündür.

Örneğin, direnişe çıkan fabrikalardan birinde direniş öncesi işçiler düzenli toplantılar yapıyorlar. Bir fabrika toplantısına MHP sempatizanı olan işçiler de çağırılıyorlar. Yoldaşlar başlangıçta tereddüt etseler de süreç içinde patronların karşısında bu kesim, diğerlerinden daha kararlı bir tutum alabiliyor, bültenleri sahiplenebiliyor. Kendi fabrikaları, kendi sorunları hakkında yazıyı gören MHP sempatizanı işçiler sevinçlerini gizlemiyorlar. Sınıf mücadelesi içerisine çekilebildikleri yerde böyle unsurların değiştiği ve kazanıldığının başka örnekleri de mevcuttur.

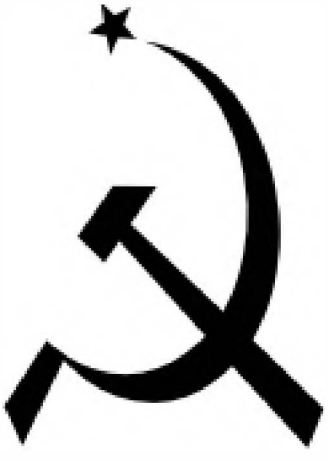
Yerel direnişlere önderlik sorunu

Bugüne kadar yerel direnişleri bir dizi yazıya ve müdahaleye konu ettik. Ancak biz artık bir partiyiz. Herhangi bir parti de değil işçi sınıfının partisiyiz. Dolayısıyla sorun bizim için yerel direnişlere müdahale sorunu değil, önderlik edebilme sorunudur. Düne kadar yerel direnişleri işçilere seslenebilme, onlarla bütünleşebilme, sınıf içinde belli temas noktaları yakalayabilme vb. üzerinden tartışıyorduk. Örneğin bir fabrikada bir direniş patlak veriyor, biz gidip işçilerle görüşüyor, direnişle ilgili bilgi sahibi oluyor, dışarıdan sesleniyor, önerilerimizi sunuyor, destek örgütlüyor, çalıştığımız alanlarda işçilerin gündemine taşıyorduk. Direnişleri ortaklamak için "ortak direniş, ortak komite" önerileriyle belli bir politik açıklık koyuyorduk önlerine.

Ancak artık biz birçok yerde bu direnişlerin içerisinde ve henüz sınırlı ölçekte de olsa asli örgütleyicisi konumundayız. Soruna buradan bakmak ve değerlendirmek durumundayız. Bu durumun birçok açıdan yüklediği sorumlulukları üstlenmesini bildiğimiz gibi, sağladığı avantajları ve gücü kullanmasını da başarmalıyız. Ama önceliğimiz, başarıya kilitlenmek, önderlik planındaki bütün kusurları aşmayı bilmektir.

Biz önderlik planında üzerimize düşeni yaptığımız halde, mevcut tablo kısa zamanda ve kolayından değişmeyebilir. Bu işin başka bir yönü. Ama bu koşullarda bile emeğimiz boşa gitmeyecek, işçiler nezdinde sözüne güvenilir öncüler olarak hakettiğimiz yeri alacağız. İradi planda gücümüz ölçüsünde hakkını verdiğimiz bir önderlik pratiği, er geç beklediğimiz sonuçları üretecektir. Bunun için hem soluklu davranmak, hem de ısrarlı ve kararlı bir şekilde sınıf çalışmasına kilitlenerek bütün olanakları değerlendirmek zorundayız.

Yaşanan direniş deneyimleri üzerinden güçlü ve zayıf yanlarımızı, eksikliklerimizi tespit etmeli, bir direnişe önderlik etme sorununun çok çeşitli görev ve sorumlulukları olduğunu görmeli ve buna göre hazırlıklarımızı tamamlamalıyız. Yalnızca sözümüzle değil, güçlü bir propagandayla birlikte kaydedeceğimiz pratik başarılarla sınıf üzerinde etkili olacağımızı, asıl mesafeyi o zaman almaya başlayacağımızı akıldan çıkarmamalıyız.

Sendikal örgütlenme mücadelesi ve devrimci önderliğin rolü

Son yılların işçi hareketi kendini iki farklı biçimde dışa vuruyor. Bunlardan birincisi özelleştirme karşıtı mücadele, ikincisi ise sendikal örgütlenme mücadelesidir.

Özelleştirme karşıtı hareket ve Parti

Özelleştirme karşıtı mücadele özünde iş olanağını ve mevcut iktisadi-sendikal hakları koruma amacı taşıyor. Hareketin önderliğini ise salt sendikalist çizgide dahi az buçuk bir mücadele bilinci, iradesi, gücü kalmamış bulunan bir "öncü" kuşak tutuyor. Buna, hareketi düzen içinde tutmaya ve tabandaki dinamikleri sonuçsuz eylemlerle yorup kötürümleştirmeye yönelik bir tarzda denetliyor, demek daha doğru olacak.

'91 kırılmasından sonra yaşanan bütün pratik deneyimlerin de gösterdiği gibi, özelleştirme karşıtı mücadele, içinde bir takım önemli potansiyel olanaklar barındırsa da, verili durumuyla sınıf hareketinin önünü açmaktan oldukça uzak. Sendikal bürokrasiyi aşacak, reformist anlayışlardan fazlaca etkilenmemiş militan bir öncü kesim oluşmadan (ki bu da ancak giderek militanlaşan bir hareketin bağrında, bizzat mücadeleyle birlikte oluşabilir), özelleştirme karşıtı mücadelenin bugüne kadarki başarısız tabloyu bozması beklenmemelidir.

Elbette bu, komünistlerin, özelleştirme karşıtı işçi hareketine müdahale görevlerini önemsizleştirmiyor. Tam tersine. Zira Parti, siyasal süreçlerdeki kilidi çözecek bir siyasal işçi hareketi için, her türlü potansiyel imkanı düne göre çok daha büyük bir titizlikle değerlendirmek sorumluluğuyla yüzyüzedir. Özellikle özelleştirilmeyi bekleyen kamu işletmelerindeki işçilerin dışa vurduğu her türlü tepkiyi sermaye düzenine karşı militan bir mücadele hattına kanalize etmeye çalışmak, söz konusu sorumluluğun en temel boyutudur. Bu açıdan görevimiz, salt devrimci taktikler oluşturmak, bunu genel bir propaganda olarak işlemek değil, bu taktikleri somut müdahalenin konusu etmektir. Gücümüzün ve olanaklarımızın el verdiği her durumda, özelleştirme karşıtı işçi hareketine doğrudan bir müdahale çabası içinde olmaktır.

Hareketin önünü tutan kesim yılgın olsa da özelleştirme karşıtı mücadelenin gerçek dinamiği tabandaki görece genç işçi kuşağıdır. Bunun kendisi dahi, partinin bu alana somut müdahalesine büyük bir önem kazandırıyor.

Söz konusu müdahaleyi önemli kılan diğer bir etken de, Partinin sendikalaşma mücadelesi alanındaki görevleriyle bağlantılıdır. Sınıf hareketi payına -aşağıda da değineceğimiz üzere- değerli potansiyeller taşıyan sendikalaşma mücadelelerine geniş ölçekte müdahale edebilmek, mevcut sendikal olanakların harekete geçirilmesiyle, sendikal mevzilerin etkin tarzda kullanılmasıyla mümkündür.

Bunun bir yanı bir takım başarılı sendikalaşma pratiklerine yaslanarak sendikalarda mevzilenmekse, diğer bir yanı da mevcut sendikaların tabanına yaslanarak sendikalar üzerinde basınç yaratmak, böylelikle dışında olunduğunda bile sendikal olanaklardan yararlanabilmektir. Özelleştirme karşıtı mücadelenin dinamiği olan kesimleri kazanabilmek, sendikalaşma mücadelelerine etkin desteklerini sağlamak, sınıf dayanışmasını örmek, bu bakımdan da büyük önem taşıyor.

Sendikal örgütlenme eğilimi ve mücadelesi

Öte yandan sendikalaşma mücadelesi, verili nesnel koşullar (yaygın örgütsüzlük, iktisadi-sosyal hak kayıpları, çalışma ve yaşam koşullarının ağırlaşması neticesinde diriliğini koruyan örgütlenme eğilimi) göz önüne alındığında, siyasal süreçlerdeki beklenmedik bir gelişme genel bir sınıf ve kile hareketliliğine yol açmazsa eğer, epey bir süre işçi hareketine damgasını vuracak gibi görünüyor. Aslında sendikalaşma mücadelesi, çoktan beridir işçi hareketinin kendini dışa vurduğu başlıca biçim haline geldi. Sendikal örgütlenme ve bu nedenle kapitalistlerin işçilere yönelttiği saldırılara (özellikle tensikatlara) karşı gelişen eylemler, son yıllarda belirgin bir yaygınlık da kazandı. İstisna sayılabilecek pek az örnek dışında, bu mücadeleler genellikle başarısızlıkla, çoğu durumda büyük kırılmalar yaratan yenilgilerle sonuçlanıyor. Başarısızlık ve yenilgiler, işçilerin eğitimine, bilincine pozitif katkılar sunmak bir yana, işçilerde telafisi kısa dönemde mümkün olmayan tahribatlara da yol açıyor.

Oysa sınıfın örgütsüz kitlelerindeki sendikalaşma isteği/eğilimi, militan bir işçi hareketinin gelişmesi için önemi yadsınamaz bir imkandır. Üstelik bu sendikalaşma eğilimi bir parça sanayiinin olduğu taşra kentlerini de içine alarak giderek yaygınlaşmakta, son yıllarda çok daha fazla sayıda örnek şahsında eyleme dökülmektedir. Keza yer yer anlamlı mevzi direnişlere evrilebilmektedir. Yaşanan örnekler sendikalaşma isteğinin esasta ücret, sosyal haklar, ağır çalışma koşullarının bir nebze iyileştirilmesi vb. iktisadi taleplerden kaynaklandığını gösteriyor. Demek oluyor ki, işçileri harekete geçiren etken, bilinçli bir örgütlenme tercihinden çok, belli başlı talepleri kazanmaya yönelik içgüdüsel ya da kendiliğinden bir sınıf refleksidir.

Elbette bu, sermaye iktidarının baştan başa bütün bir '80 sonrasına damgasını vuran, fakat özellikle '90'lı yıllarda tırmandırdığı iktisadi, sosyal ve siyasal saldırıların yarattığı bir nesnelliktir. İşçi ve emekçi hareketindeki '91 kırılmasından başlayarak, işçi sınıfı son on yılda çok şey kaybetti. Özelleştirmeler sonucu örgütlülüğü dağıtıldı, kitlesel kıyımlar yaşadı, güdük de olsa var olan bir dizi sosyal hakkı elinden alındı, ücretleri reel olarak sürekli eridi, işgünü süreleri uzatıldı, bütün bunların sonucu olarak çalışma ve yaşam koşulları ağırlaştırıldı. Nihayet sermaye iktidarı, işçi sınıfına yönelik topyekün saldırısının başarılarından yola çıkarak, fiili uygulama haline getirdiği kural ve dayatmaları, "kölelik yasası" yoluyla yasal bir çerçeveye oturtarak genelleştirip pekiştirdi.

Bu arada özelleştirmelerden ve '91, '94 ve sonrası kitlesel tensikatlardan yakasını sıyırmış örgütlü kesim (ki büyük oranda KİT'lerde çalışmakta) içindeki öncü işçiler de bütün mücadele istek ve enerjilerini yitirmiş oldular. Toplumsal düzeyde kitlelerin ileri kesimlerine egemen olan devrimci atmosferin '96 yazından itibaren yerini reformist atmosfere bırakmasından itibaren böyle bu. O zamana kadar bu öncü kesim reformist etki altında olsa ve sendikalist bir çerçevede kalsa da, yine de belli bir mücadele isteği ve enerjisi barındırıyordu. Tasfiyeci reformizm o günden bugüne bundan eser bırakmadı. Mücadele süreçlerinde oluşmuş sendikal bilinç de peyderpey yok olmaya yüz tutu.

Yıllar önce tırnak içine alınarak da olsa "öncü" olarak nitelenen bu kesim, gelinen yerde artık sendikal bürokrasinin basit bir eklentisi ve dayanağı olmaktan başka bir şey değil. Bu konumuyla, en iyi durumda bile bürokratik mekanizmadaki mevzilerini korumaktan, çok çok konumlarını güçlendirmekten öteye bir tasaları olmayan reformist anlayışların işçi sınıfı içindeki tabanını teşkil ediyor. '80 sonrasının mücadele deneyimlerinden geçmiş bu kesim, sonradan yetişen işçi kuşaklarına (ki sınıf bilinci, kültürü zayıf, pek bir mücadele deneyimi olmayan kuşaklardır) zerrece olumlu bir etkide bulunmadı. Sendikal eğitim konusunda bile sendikalara doğru dürüst bir iş yaptıramadı.

Sendikalaşma mücadelesinin dinamiği olan kesim

Sınıfın örgütsüz ve sınıf bilinci zayıf kesimi, sermaye düzeninin ideolojik-politik,

sosyal, ahlaki ve kültürel her türlü dejenerasyonuna karşı fazlasıyla savunmasız kaldı. Bu yüzdendir ki sendikalaşma eğiliminin taşıyıcısı ve mücadelenin dinamiği olan bu işçi kuşaklarının ufku en iyi durumda dahi sınırlı iktisadi-sosyal taleplerin ötesine geçemiyor. Sendikal örgütlenmeyi, ücretlerin, mesai saatlerinin, ağır çalışma koşullarının bir parça düzeltilmesi, sigortaların düzenli yatırılması, gıda, yakacak, giyim yardımı vb. ile neredeyse bir görüyorlar. Diğer bir ifadeyle sendikalaşmayı, sınıf kavgasının etkin bir aracı olarak değil, çalıştıkları işletmenin sınırları içerisinde bir takım hakları elde etmenin sihirli anahtarı olarak algılıyorlar.

Örgütsüz işçilerdeki bu dar ve kısır algının, onların özellikleri ile çok yakından bir bağı var. Gündelik sohbetlerde bile sıkça yakınılan sorunlardan biri, toplumda bir tarihsel belleğin olmamasıdır. Oysa bu önerme, bir sınıf olarak burjuvazi için doğru değil. Fakat işçi sınıfı ve emekçiler payına durum kesinlikle böyledir. Doğal olarak alttan gelen yeni işçi kuşakları, tarihsel bellek bakımından geçmişten bir miras devralamıyor. Kendiliğindenlik sınırlarında bir sınıf bilinci bile, üretim alanına adım attıktan itibaren yaşadığı süreçler üzerinden oluşabiliyor. Bu süreçlerdeki sınıf mücadelesinin ölçüsü, bilincin çerçevesini de belirliyor. İşte sendikalaşma eğilimi taşıyan işçi kesimlerine rengini veren özelliklerin başında, '90'lı yılların geri atmosferinin şekillendirdiği bu geri bilinç gelmektedir.

Sendikalaşma örneklerine bakıldığında görülecektir ki, işçiler, hatta işleri çekip çeviren doğal öncüler dahi sınıf, mücadele, sermaye, sendika gibi basit konularda bile doğru düzgün bir bilgi sahibi değiller. Genelde sendikaya, kendileri dışında resmi (bu, devletin bir parçası olmak anlamında bir resmilik) bir kurum gözüyle bakılıyor. Çoğunluğu sağlayıp sendikaya üye olmakla sorunların aşılacağı, durumun düzeleceği umuluyor. Sendikaya böyle bakanlar, sendika bürokrasisinin gerçek mahiyetinden de doğal olarak bihaberler, ya da çok çok, bu ihanet mekanizmasına soyut bir kavram olarak aşinalar ancak.

Sendikalaşma mücadelesinin dinamiği olan kesimi, tarihsel bir sınıf belleği taşımadığı için, dahası yenilgi süreçlerinin yüklerini taşıyan örgütlü işçilerden, bir o kadar da korkuları büyümüş eski kuşak işçilerden ayrı bir kategoride sayılabileceği için, genç bir işçi kuşağı olarak tanımlayabiliriz. Bu özelliği ona enerjik, hızlı parlayan ama çabuk sönme tehlikelerini de içinde taşıyan bir militanlık, müdahaleye açıklık ama savaşımda kararsızlık ya da soluksuzluk karakteri vermektedir. Gerek komünistlerin bizzat aktif rol oynadığı örnekler olsun, gerekse sendikalaşma üzerinden yaşanan direniş örnekleri olsun, yaşanan deneyimler bunu göstermektedir.

Aynı işçi kesiminin özelliklerine, az çok bir bilinç taşıyan doğal öncülerden yoksun olmayı da ekleyebiliriz. Sendikal örgütlenme faaliyetini siyasal özneler başlatsa bile, örgütlenme mücadelesinin kendisi gerçek öncülerine süreç içinde kavuşuyor. Hatta öncülerini kendisi yaratıyor demek daha doğru olur. (Bu genelde bir handikap gibi görünse de, aslında bir şekilde müdahale edebildiğimiz yerlerde bir avantaja da dönüştürülebilir. Yeter ki işçiler içindeki tek tek unsurlara takılıp kalmak yerine hareketin toplamına, dinamik, potansiyel öncülük taşıyan öğelerin bütününe bakabilelim. Bu durumda, işçiler içinde dürüstlüğü ile bilinen her bir işçiyi örgütlenme faaliyetinin öznesi haline getirmek, dolayısıyla işyeri örgütlülüğünü sağlam ve güçlü kurmak mümkün olur.)

Sendikal örgütlenme mücadelesinin ortak özellikleri

Temel özelliklerini böyle betimleyebildiğimiz bir işçi dinamiğine dayanan sendikal örgütlenme eğilimi ve mücadelesi hakkında da bazı noktaları işaretleyebiliriz. Bu mücadeleler çoğunlukla birbirinden kopuk görünüyor ve mevzi bir olgu olarak vuku buluyor. Fakat sanayi kentlerinin belli başlı işçi havzalarında baş gösteren bir sendikal faaliyet, yetki başvurusu yapılıp haberi yayıldıktan sonra birçok işletmede yakın bir ilgiye, belli bir sempatiye yol açıyor. Koşulları benzer olan birçok fabrikanın işçisinde ise sendikal

örgütlenme fikri yaratıyor. Hele bir de şeytanın bacağı kırılmış ve sorunsuz örgütlenilebilmişse, başka işyerlerindeki işçileri mutlaka tetikliyor. Öte yandan aynı bölgede yaklaşık zamanlarda birden çok sendikal örgütlenme pratikleri boy gösterebiliyor. Bu son bir iki yılda giderek yaygınlaşan bir durum. Ve daha fazla yaygınlaşamasını da beklemek gerek. Bu tür durumlarda Partimizin "ortak komite ortak direniş", ya da yerine göre "ortak komite ortak mücadele" taktiği kendine çok somut bir zemin bulmaktadır. Ki farklı fabrikalarda aynı hedefe yönelik çalışmalar görüldüğünde, farklı fabrikaların işçileri arasında hedef ve çıkar birliğine dayalı bir kaynaşma olabiliyor.

Dolayısıyla her ne kadar her bir işyerinin sınırları içinde, o işyerindeki işçilerin diğer sınıf kardeşlerinden bağımsız olarak başlattıkları mücadeleler olsa da, sendikal örgütlenme mücadeleleri arasında işçilerin kolayca algılayabileceği somut bağlar var. Nitekim hem sendikal örgütlenme eğiliminin yaygınlığı hem de bu somut bağların varlığı, örgütlenme mücadelelerini işçi hareketi için paha biçilmez bir değere kavuşturuyor. Örneğin aynı bölgede orta ve büyük ölçekli 5-6 işletmede gelişen, giderek birbirine kenetlenen, kaderini birbirine bağlayan sendikalaşma çabaları, hele bir de militan bir kararlılık taşıdıkları durumda, bu tüm bölge işçilerini büyük oranda harekete geçirme imkanı demektir.

Öncü İşçi Platformlarının aynı yerellikteki sendikalaşma mücadelelerini ortaklaştırabilmek bakımından yadsınamaz bir işlevselliği olduğunu; bunu değerlendirmenin Platformlara birimlerde temel kazandırmanın başlıca koşullarından biri olduğunu, burada sadece hatırlatmakla yetinelim.

Örgütlenme mücadelelerine Partinin devrimci önderliği

Nedir ki halihazırda ve kendiliğinden bir akışla işçiler ne sendikal örgütlenme mücadeleleri arasındaki bağı kolayca görebilir, ne güçlü bir kader birliği kurulabilir, ne de militan bir kararlılık oluşur. Bunlar ancak Parti örgütlerimizin, sınıf çalışması içindeki tüm birim ve yoldaşlarımızın, Partinin taktik önderliğini sınıf zemininde hayata geçirmesiyle olanaklıdır.

İlk bakışta belki büyük bir iddia gibi görünebilir; fakat komünistler, sorunu tamı tamına böyle ele almak dışında bir seçeneğe sahip değiller. Zira küçük-burjuva devrimci-demokrat akımlar, bırakalım proletaryanın devrimci önderlik ihtiyacını karşılamayı, giderek çok daha ileri düzeyde varlık yokluk sorunu ile boğuşmaktalar. Kaldı ki onlar için sınıf yönelik faaliyet, hiçbir zaman işçilerin hareketlendiği anlarda sınıfa kendiliğindenci bir yönelimin ötesine geçmedi. Hiçbir durumda ideolojik-politik kavrayış ve konumdan kaynaklı bir bilinçli stratejik tercih olmadı. Nihayetinde onlar işçi sınıfının değil, küçük-burjuvazinin penceresinden bakıyor, bu sınıf zemininde yaşıyorlar.

Reformist akımlar için de farklı bir cepheden aynı şeyler söylenebilir. Onların sınıfa ve emekçi kitlelere nasıl önderlik ettiğini, halihazırda sendikal bürokrasi mekanizmasında tuttukları mevzileri nasıl değerlendirdikleri üzerinden görebiliriz. Reformist çevrelerin sınıfa yönelimi küçük-burjuva çevreler kadar kendiliğindenci değil belki, fakat hiç kimse sınıfın geri bilincine dayalı kuyrukçulukta reformist çevrelerin eline su dökemez. Onların işçi hareketinde yaptığı tahribatı, hareketin önünde nasıl bir barikat oluşturduklarını, özelleştirme karşıtı hareketin bir takım yönlerini irdelerken gösterdik. Burada bu kadarı yeterli olmalı.

Kaldı ki, komünist işçilerin birçok örnek üzerinden tanık olduğu gibi, her iki kesim de sendikal örgütlenme mücadelelerine önderlik alanındaki yeteneksizliğini ve basiretsizliğini yeterli açıklıkta ortaya koymuş durumdalar. Sendikal örgütlenme onlar için işçilerin büyük bir çoğunluğunu sendikaya üye yapmaktan ibarettir neredeyse. İşverenin olası saldırıları püskürtülemese bile, bu kadarı bürokrasi mekanizmasında koltuk elde etme ya da varsa onu korumalarına yetiyor. Ya da çoğu durumda kaşarlanmış sendika bürokratlarıyla geçici flörtler yaşamalarını sağlıyor. Çevrenizdeki örneklere bakın, çok sayıda bu türden "önderlik" pratiği görebilirsiniz.

Bütün bunlardan da anlaşılacağı gibi, partinin işçi hareketine müdahale görevlerinin

önemi, nesnel bir zemine ve mantığı dayanıyor ve taktik önderlik iddiasının temelini de bu oluşturuyor. Bu iddianın hakkını vermek, sendikal örgütlenme eğilimini devrimci bir temelde pratiğe dökmekle, örgütlenme mücadelelerini militan bir işçi hareketinin manivelalarına dönüştürmekle mümkündür.

Bu bağlamda, sendikal örgütlenme faaliyetimizi belli başlı yönleriyle irdelemekte önemli yararlar bulunmaktadır.

Sendikal örgütlenmenin başlıca esasları

Sendikalaşma faaliyetleri, her dönem Partimizin sınıf çalışmasının başlıca yönlerinden biri olageldi ve bu gelinen yerde çok daha büyük bir önem kazandı. Üstelik bu çerçevede sınıf hareketinin nesnel ihtiyaçları ile partinin öznel durumu da birbiriyle çok daha uyumlu örtüşüyor. Özelleştirme karşıtı mücadele bahsindeki görevlerin altı çizilirken, Partinin stratejik sektörlere yönelik faaliyet konusundaki değerlendirmeleri de ister istemez gözetilmiş oldu. Fakat güç planında öznel zorlanmalar yaşadığımız bir evrede, bölge örgüt ve kolektiflerimizin içerden ve dışardan faaliyet yürütmek için hedef birim tayin ederken, sendikalaşma için görece uygun işletme ve fabrikaları başa koymaları isabetli bir tercih olacaktır. Genellikle orta ölçekli olan bu tür fabrikalar hem içerden çalışma imkanları olan, hem de iyi bir yüklenmeyle kısa zamanda başarı sağlanabilecek, dolayısıyla sendikal mevzilere sarkma olanağı yaratacak yerlerdir. Sendikal bürokrasinin yaşadığı kan kaybı böyle bir nesnel durum yaratmış oldu.

Bir kere, sendikal örgütlenme faaliyeti, belki bazı ilerici sendikacılar, eğitim ve örgütlenme uzmanları için istisnai durumlar belki olabilir, ama patronlardan olduğu kadar sendika bürokratlarından da kesinlikle gizli tutulmalıdır. Bunun tersi davranışların ne tür sonuçlara yol açabildiğini kendi öz deneyimlerimizden biliyoruz. Hiçbir şey değilse bile işçi kitlesinin bağımsız taban inisiyatifini ve örgütlülüğünü yaratmak için bu gizlilik gereklidir.

İkinci olarak, sendikalaşma faaliyeti kendi başına çoğunluk işçinin sendikaya üye yapılması anlayışından kurtarılarak, gerekli çoğunluğun fazlasını aşan bir kitlesellikte ve tabanın bağımsız örgütlenmesi eksenine oturtulmalıdır. Güçlü bir taban örgütlemesi olmadan kotarılan sendikalaşma örnekleri, sınıfa bir şey kazandırmadığı gibi, çoğu yerde bedel diye öncü işçilerin kıyıma uğraması, işçilerin geri bilinci vb.'nden dolayı sendika bürokrasisinin işine yarıyor.

Tabanın örgütlenmesi basit olarak bir işyeri komitesinin oluşturulması değildir. Elbette örgütlenme mutlaka ayakları bant, bölüm, vardiya vs.'ye basan komiteler aracılığıyla yapılmalıdır. Bu, işin olmazsa olmazıdır ve başarının öncelikli temel koşuludur. Belki mutlaklaştırmak doğru olmaz, fakat genelde örgütlenmeye, öncelikle bir komite örgütlenilerek başlanmalıdır. Bu kendi gerçek bileşenlerini ve kimliğini yakın önderliğimiz altında gelişen sağlıklı bir süreç içerisinde mutlaka bulacaktır.

Üçüncü olarak, örgütlenme faaliyeti, esasta işçileri verili koşullarda en militanından en pasifine kadar bütün direniş biçimleri üzerinden saldırılara karşı adım adım hazırlama eksenine oturtulmalıdır. Bu konuda genelde hatalı bir yaklaşımla karşılaşıyoruz. Deniliyor ki işçilerde bir takım momentlerde güçlü bir şekilde ortaya çıkan sendikalaşma hevesi, bu tür şeyler dile getirildiğinde yok oluyor, çünkü işçiler bunlardan korkuyor.

Elbette burada sorunun bir yanı üslup ve yöntemle ilgilidir; neyi ne zaman, nerede, nasıl anlattığınız bazen herşeyden çok belirleyici olabiliyor. Ama daha önemli bir mevzu var. Eğer işçiler ucunda bir yenilgi olsa bile dövüşe dövüşe yenmek ya da yenilmek bilinciyle donatılmamışlarsa, en ufak bir saldırıda kolayından yenilmekle kalmazlar, uzunca bir süre o sendikalaşma hevesine ve genel olarak sendikalara lanet okurlar. Neticede sendika ile sendika bürokrasisi ayrımını, saflarımızdaki insanlardan bile yapamayanlar var. (Burada kısa bir not olarak sendikaların içinde bulunduğu durum, sendika bürokrasisine karşı işçi sınıfının görevleri, işçilerin bağımsız

inisiyatifinin ve taban örgütlülüklerinin önemi vb. konusunda işçilerin en başından itibaren sağlam bir bilinçle donatılmasının hayati bir önem taşıdığını belirtelim.)

Biz en uygun araç, yöntem, üslup, zaman neyse, bunları kullanarak müdahale edelim. Varsın kırılacaksa hevesler kırılsın, ama sonuçta daha temelli kırılmalar yaşanmasın, dinamizm ve enerji yok olmasın, işçilerin bilinci tümden dumura uğramasın. Yılgınlık olmadıktan sonra yeni denemeler için çok daha güçlü eğilimlerle karşılaşacağımızdan kuşku duymayalım.

Dördüncü olarak, ki bu üçüncüsüyle yakından ilişkilidir, işçiler süreç ilerleyip sendikal bir eğitim az çok verildikçe "ya biz bu fabrikada örgütlenip hakkımızı alacağız, ya da en kötü ihtimalle bu fabrikanın kapısına kilit vurulur" hedefine kilitlenmelidir. İlkten işçilere itici gelebilir ama o hareketliliğin, ilginin sunduğu zeminde belli bir bilinç yaratıldıkça bunu canı gönülden sahipleneceklerdir. Kaldı ki böylesi bir kararlılık yaratılmadan, ne işverenden gelebilecek olası saldırılar göğüslenebilir, ne de tabanın gerçek bir örgütlülüğünden bahsedilebilir.

Beşinci bir sorun, direniş fonu konusudur. Sendikal örgütlenme mücadelelerinde inisiyatif biz komünistlere geçtikçe bunun, direniş fonu sorununun özel bir önemi olacaktır. Parasal olanaklardan, daha somut olarak bir direniş fonundan yoksun olmak, birçok işçi direnişinin zamanından önce çözülmesinin temel nedenlerinden biridir. Sendikalar işçilerin ihtiyaçlarını karşılamaya yanaşmayarak bu çözülüşe seyirci kalabilmektedirler. Örgütlenmeyi ve direnişi sendika bürokrasininin denetimi ve inisiyatifi dışında ele almak, bağımsız bir direniş fonu yaratmayı da direnişin başarısının zorunlu koşulu haline getirmektedir. Bu sorunu işçi ve emekçilerin dayanışma katkılarına cesaretle yönelerek ve Avrupa'daki işçi yoldaşlarımızı göreve çağırarak belli bir başarıyla çözebiliriz.

Burada işaret edebileceğimiz bir diğer sorun ise işçilerin eğitimidir. Bu o denli önemli ki, işçilerin aydınlatılıp bilinçlendirilmesiyle tabanın bağımsız inisiyatifini, taban örgütlenmesini eş değerde sayabiliriz. Bu eğitimin olduğu yerlerde, ister zaferle ister yenilgiyle sonuçlansın, sendikalaşma mücadelelerinin sonucunda işçi sınıfı kesinkes kazançlı çıkmaktadır.

Dolayısıyla komünistler, işçilerin kitlesel eğitimini, sendikal örgütlenme mücadelesinin başarısının temel gereklerinden biri olarak ele almalıdırlar. İşçiler tek bir kapitalistten ötesine geçerek kapitalistler sınıfına, sermaye düzenine-iktidarına, bunun temel kuvvetlerine, özellikle de sendika bürokrasisine karşı az buçuk bir bilinçle donandıkları, sınıfsal bir kin kazandıkları ölçüde, orada nihayet bir parça kayda değer bir taban örgütlülüğü de oluşmuş sayılır. Gerisi işyeri komitesi, sendikal demokrasi, tartışma ve karar süreçlerine katılım, eylem disiplini vb.'ne bakıyor.

Son olarak da işçi sınıfının iktisadi-sendikal hareketine önderlik görevleri ile siyasal müdahale görevlerinin içiçeliğini, birincisinin ancak ikincisine bağlı ele alındığında bir anlamı olacağını vurgulayalım. Unutulmamalı ki Parti'nin stratejik amacı sınıf hareketi ile bilimsel sosyalizmi birleştirmek, sınıfın bilinçli azınlığını saflarına toplayarak bunu kendi şahsında, örgütsel bir temelde cisimleştirmektir. Siyasal sınıf çalışmamızın her türlü somut, güncel, taktik biçimi bu stratejik eksene bağlanmak durumundadır. Bu çerçevede sendikalaşma faaliyetlerinde işçilere politik müdahale görevlerini ekonomik-sendikal talepler ile siyasal iktidar hedefi arasındaki ilişkiyi ortaya koyan bir tarzda yerine getirmek, ihmal edilemeyecek bir zorunluluktur. Pratik örneklerin de tanıklık ettiği gibi, sendikalaşma mücadeleleri işçileri politik müdahaleye açık hale getirmekle kalmaz, süreç içerisinde kendi kimliğini bulan öncüleri arasında Parti'nin fabrika hücrelerini oluşturacak kadro potansiyelini de yaratır. Sorun, elverişli momentlerde bu potansiyel güçleri kazanacak isabetli müdahaleleri gerçekleştirmekte düğümleniyor.

Partinin birikimi bu sorunun çözümünde gerekli olan taktik ustalığın da başlıca anahtarıdır.

Başarılı mücadele ve devrimin zaferi için...

Partili düzeyi yakalamış inisiyatifli kadrolar

M. Ulaş

Komünistler ortaya çıktıkları andan itibaren marksist-leninist yöntemi kendilerine kılavuz edindiler. Karşılarına çıkan tüm sorunlarda bu yöntemi bilimsel bir şekilde kullandılar. Sorunların üzerinden atlamak yerine onu tanımlayıp çözerek aşmaya yöneldiler. Kendi zaaf ve yetersizliklerine karşı amansız davranarak yollarına devam ettiler. İşte bu çaba içerisinde partiyi kazanmayı, partili düzeye ulaşmayı başardılar.

Partiyi kazanmak, üstelik bunu dünyada sosyalizmin pestijini yitirdiği ve gericilik dalgasının hakim olduğu bir dönemde başarmak, elbette oldukça önemlidir. İşçi sınıfının devrimci programını ortaya koymamız, çürümüş kapitalist düzene karşı Türkiye coğrafyasından yükseltilen bir savaş ilanıdır. Ancak henüz işin başında olduğumuz ve ortaya koyduğumuz iddianın hakkını verebilmek için daha çok çalışmamız gerektiği de açıktır. Artık önümüzde duran temel sorun, programımıza ve devrimci stratejimize hayat kazandırmak, bunun için de öncelikle işçi sınıfının öncü kesimlerini devrime ve partiye kazanmaktır.

Kuruluş kongremizden bu yana ortaya çıkan tabloya baktığımızda bu alanda henüz belirgin biçimde zayıf olduğumuzu görürüz. Bunda elbette yediğimiz darbelerin etkisi var. Ancak yaşadığımız sıkıntıyı salt darbeler ve nesnel koşulların olumsuzluğu üzerinden açıklamaya kalkmak sonuçta yalnızca kendi zayıflığımızı örtmeye yarar.

Bizim esas sorunumuz, kongre tartışmalarında açıklıkla ifade edilmiştir:

"Devrimci politika yapmanın temel koşulu, herşeyden önce devrimci bir teorik temele ve programa, bu çerçevede devrimci bir stratejik çizgiye sahip olabilmektir. Çünkü devrimci politika ve taktikler, bu stratejik hedefe ulaşmak içindir. Ama eğer genelde bir programınız ve stratejik bir çizginiz varsa ve doğal olarak pratikte ona hayat vermek istiyorsanız, bu durumda politika yapmasını başarmak durumundasınız." (Devrimci Taktiğin Sorunları, s.14)

Çizgi doğruysa kadrolar tayin edicidir

Evet, biz devrimci bir teorik temele, programa ve bu çerçevede devrimci bir çizgiye sahibiz. Partimiz genel siyasal durumu doğru bir şekilde tahlil edip, dönemsel politik hattımızı çizmekte ve şiarlarımızı başarıyla belirlemektedir. Fakat buna rağmen politik çalışmadan verim almak konusunda yeterince başarılı değiliz. Bu bizi politik çizgimizi hayata geçirecek kadrolar sorununa getiriyor.

"Kadrolar sorunundaki muhtemel bir çözümsüzlük bir ideolojik-politik çizginin tüm gücünü boşa çıkarabilir, bir önderliği güçsüz duruma düşürebilir, belirlenmiş görevleri kağıt üzerinde bırakabilir ve nihayet, örgüt yaşamında ve pratik çalışmada bir tarzı tutturabilmeyi zora sokabilir, hatta olanaksız bırakabilir." (*EKİM 3. Genel Konferansı/ Siyasal ve Örgütsel Değerlendirmeler*, s.168)

Biz hiçbir zaman sorunlara kendi dar örgütsel ihtiyaçlarımız üzerinden bakmadık. Önümüze sınıfın ve devrimin ihtiyaçları doğrultusunda görevler ve hedefler koyduk. Bu hedeflerin gerçekleşebilmesi için ise, kendini partinin ve devrimin ihtiyaçlarına göre donatıp şekillendirebilen "bolşevik" kadrolar gereklidir bize. Partinin düzeyini yakalayıp onun çizgisini içselleştirmiş ve programımızın hayat bulmasını sağlayacak kadrolar... Çalışmada gerekli ataklığı, cesareti ve iradeyi gösterebilen, inisiyatif sahibi

kadrolara sahip olduğumuz ölçüde, programımız işçi sınıfıyla, devrimci sosyalizmin biricik maddi temeli olabilecek bu toplumsal kuvvetle buluşup hayat bulabilecektir.

Hep söylenir; "teori gri hayatın ağacı ise yeşildir." Yaşamın karmaşası ve çelişkileri, bulunulan alanın özgül koşulları içinde programımızın hayat bulmasını sağlayacak olan, partili düzeyi yakalamış, bu çizgiyi özümseyebilmiş inisiyatif sahibi mahalli örgüt ve kadrolardır. Partimiz, kadroların siyasal çizgimizin hayat bulmasındaki anahtar rolünü gözeterek bu soruna hassasiyetle eğilmiştir. Politik çalışmada kadrolarına programımız çerçevesi içinde sınırsız bir inisiyatif alanı açmıştır. Çizginin özgülleştirilebilmesi için gerekli adımlar kadrolara bırakılmıştır. Buna dayanarak çalışma alanlarımızda partiyi var etmek artık bizlerin omuzlarındadır.

İnisiyatifli ve eğitimli kadroların canalıcı önemi

Düzenin dört koldan kuşatması ve işçi sınıfının ekonomik talepler uğruna mücadelesinin dahi oldukça geri ve dağınık olduğu koşullarda elbette işimiz daha zordur. Bu, elimizdeki en küçük ilişki ve imkanı çalışmamız için bir olanak ve basamağa dönüştürmemizi zorunlu kılmaktadır. Bunun içine çalışma alanlarımızda yakaladığımız tüm güç ve imkanları çalışmayı daha ileri düzeye taşıma perspektifiyle değerlendirebilmeliyiz. Çalışma alanımızda yaşanan sorunlara, merkezi bir müdahale beklemeden, elimizdeki güç ve imkanları kullanarak müdahale etmeliyiz. Hiç de merkezi bir müdahale gereği duymadan kendi çalışmamızı örgütleyebilmeliyiz. Elimizde bulunan materyaller, ilk ilişkiler, yayınlarımız ve broşürlerimiz, bunun yanında, yılların sınıf çalışması deneyimlerimizden süzülen birikimimiz, böyle bir inisiyatifli müdahaleyi fazlasıyla olanaklı kılmaktadır. Bunun yanında çalıştığımız fabrikalarda yaşanan sorunlar üzerinden müdahale hepimizin önünde bir sorumluluk olarak duruyor. Bunun için hiç de dışardan müdahale gerekmiyor. Yaşamın ve sınıf mücadelesinin zenginlikleri bize yeterli olanağı sağlıyor. Bize düşen doğru bir tarz ve yerinde müdahaleyle bu olanakları kullanmak. Bu ise bulunduğumuz alanlarda inisiyatifli bir çalışmayı zorunlu kılıyor.

Partimizin her özgüllüğe doğrudan müdahale etmesi ya da politikalar geliştirmesini beklemek bizim işimiz olamaz. İdeolojik-teorik sorunları çözümlemek, çalışmanın ihtiyaçları doğrultusunda önümüzü açmak elbette önderliğimizin işidir. Ama bulunduğumuz alanın özgül koşullarının iyi değerlendirip hayat bulmalarını sağlamak da bizim işimizdir. Belirlenmiş politikaların işçi sınıfı ve emekçi kitleler içerisinde hayat bulmasında hangi araçların kullanılacağından tutalım da, yerelliğin özgün sorunlarının işlenmesine, doğru zamanda ihtiyaca yanıt verecek tarzda bir çalışma örgütlemeye dek, pek çok görev bizlerin omuzlarında. Önderlik bir çalışma hakkında a'yı ve b'yi söyleyebilir. Bundan ötesini ortaya koyabilmesi için ilk olarak ortaya konulanların pratikteki yansımalarını, yaşamda ne kadar karşılık bulduklarını ve sorunlarını görebilmelidir. Ancak kadroların pratik içindeki çalışmaları üzerinden ortaya yeni şeyler konulabilir. Unutulmamalı ki , teori pratiğe yol gösterse de, teorinin gelişmesini sağlayan da pratiğin kendisi ve onun ancak çalışmayla açığa çıkacak ihtiyaçlarıdır.

İnisiyatif sahibi olabilmek ve sınıfa ve partiye layık önderliği yaratabilmek içinse, çalışma ve birikimde bir derinlik gerekir. Bu ise bizi çok yönlü bir eğitime zorlar. Bu salt kitabi bir tarzda değil, çalışmanın tüm ihtiyaçlarını kesen bir tarzda olmalıdır. Bu; *"**Teorik eğitim**, klasik teori, artı program eğitimidir. **Politik eğitim**, kadroların hareketin politik çizgisi, taktiği, döneme ilişkin görevleri temeli üzerinden eğitimdir. **Pratik eğitim**, insanları mücadele içerisinde, doğru bir çalışma tarzına dayalı yaratıcı, girişken, militan ve savaşçı bir pratik içinde eğitmektir. **Örgütsel eğitim**, örgüt iç yaşamı içerisinde eğitmektir; eleştiri-özeleştiri, demokrasi, disiplin, yoldaşlık, açıklık, bütün bu temeller üzerinde insanları eğitmektir."* (*Örgütsel Sorunlar*, s.32)

Birikimimizi özümsememiş, çizgimizi içselleştirmemiş, iktidar perspektifini

kuşanmamış olanların, belirlenen politikaları ve parti çizgimizi hayata geçirmeleri de oldukça güç olacaktır. Bu nedenle bu konuya hassasiyetle eğilmeli ve kendimizi her alanda silahlandırmalıyız. Ancak bu sayede karşılaştığımız sorunları aşabilir, ihtiyaca yanıt veren bir çalışmayı örgütleyebiliriz.

"Memur tipi" devrimcilik anlayışı aşılmalıdır

Saflarımızda yer yer görülen önemli zaaflardan birisi de "memur tipi" devrimciliktir. Yani kendisini sadece kendi çalışma alanıyla sınırlandırmış, kendi sorumluluk alanı dışına bakamayan, 12 saat fabrikada çalışmasına rağmen kendi çalışma alanına müdahalede de zayıf kalan, kitle örgütlerine ve sendikalara doğru dürüst uğramayan bir devrimci tipidir bu. Bu kadrolardan iktidar perspektifiyle gerçek önderlik rolünü yerine getirmeleri zaten beklenemez.

Kendine yeni çalışma alanları açmak, müdahalede bulunduğu alanı aşıp çalışmayı geliştirmek ve çalışmada daha zengin araçlarla müdahale etmek perspektifi olmayan kadrolar, henüz sınıf devrimcisi ve bir parti neferi olma sıfatına layık değillerdir. Böyleleri inisiyatifli bir çalışma örgütlemedikleri sürece, yürüttükleri çalışma en fazlasından kendilerini gerçekleştirdikleri bir tarzı aşmayacaktır. Bu tip devrimciler ancak gelişen hareketin peşinden sürüklenen, süreçlere göre bir o yana bir bu yana savrulan, istikrarlı bir çalışmadan uzak bir devrimci portresi çizebilirler. Sürekli olarak üst organların yönlendirmesine ihtiyaç duyan böyle devrimciler, fırtınalı zamanlarda ve mücadelenin keskinleştiği dönemlerde, yollarını bulmakta zorlanır ve kararlı bir şekilde hedefe yürüme yeteneğini gösteremezler.

Bizim ihtiyaç duyduğumuz kadrolar ise, en fırtınalı dönemlerde bile yolumu kaybetmeyen, ısrarlı ve istikrarlı bir şekilde yolunda yürümeyi beceren ve kendisine verilen görevden fazlası için hazır olabilen kadrolardır. Dimitrov'un dediği gibi; "inisiyatifi ele almayı bilmeyen, ben yalnızca bana söyleneni yaparım" diyen bolşevik değildir. Yalnızca yenilgi anlarında kafasını kaybetmeyen, başarı anlarında şaşırmayan ve kararların uygulanmasında sarsılmaz bir kararlılık gösteren birisi gerçek bolşevik önderdir. Kadrolar somut mücadele görevlerini bağımsızca kararlaştırma zorunluluğu ile karşı karşıya kaldıklarında, kendilerini en iyi şekilde geliştirir ve yetkinleştirirler.

Bolşevik parti deneyiminden öğrenmeliyiz

Bolşevik parti deneyimini her zaman incelemeli ve bundan döne döne gereğince yararlanmalıyız. Çarlık Rusya'sında Bolşevik partinin yerel örgütleri büyük bir çaba, sarsılmaz bir inanç ve geniş bir inisiyatif ile hareket etmişlerdir. Üstelik bizim bugün sahip olduğumuz pek çok olanaktan yoksun olduklarını da düşünürsek, devrimi gerçekleştiren kadro tipini daha yakından görebiliriz. Biz bolşeviklerden farklı olarak güçlü bir merkezi örgütlülüğe ve düzenli çıkan yayınlara sahibiz. Çarlık Rusya'sında *Iskra*'nın ne kadar çıktığı ve dağıtılabildiği ortadadır. Merkeze uzak bölgelerde ve sürgünde olmalarına rağmen devrimden kopmayan kadroların elinde sadece program ve sınırlı sayıda yayın bulunmaktadır. Bolşevik kadrolar tüm çalışmaları ve gelişen süreçlere müdahaleleri sırasında yerel inisiyatiflerini kullanmak zorunda kalıyorlar. Partiden en kopuk oldukları dönemlerde bile parti çizgisine hayat kazandırmak ve devrimi örgütlemek konusunda büyük bir ısrar ve irade gösteriyorlar. İşte Rusya'da devrimi yapanlar bu inisiyatif sahibi yaratıcı ve girişken kadrolar ve yerel örgütlerdir. Elbette parti önderliğinin büyük rolü yadsınamaz; ancak parti bu tür kadrolara sahip olmasaydı, önderliğin söyledikleri de kağıt üzerinde kalmaya mahkum olacaktı.

Stalin'in söyledikleri bu konuda oldukça açıktır:

"Doğru bir siyasal çizgiye sahip olmak elbette ilk ve en önemli şeydir. Ama bu henüz yetmez. Doğru bir siyasal çizgi sadece ilan edilmek için değil, ama uygulanmak için çizilmiştir. Ne var ki, doğru bir siyasal çizgiyi pratik olarak uygulamak için kadrolar

(Devamı s.31'de)

İktidarı bilinci zayıf olanın sorumluluk bilinci de zayıf olur

A. Hikmet

İşçi sınıfı devrimciliği, mevcut düzene alternatif bir yaşam biçimidir. Ama sadece bu kadar değil. O herşeyden çok mevcut düzeni zor yoluyla yıkmak, alternatif bir düzen kurmak iddiası ve iradesidir. Sınıf devrimciliği, bu iktidar bilincinin cisimleşmiş halidir. Sınıf devrimcisi, kendini bilimsel sosyalizmle donatmış bir bilinçli iradedir. Bundan ötürüdür ki her sınıf devrimcisi, örgütteki, siyasal faaliyetteki her aksamaya, her soruna öncelikle kendi sorumlulukları üzerinden bakar. Sınıf devrimcisinin kendini sürekli olarak geliştirebilmesi, kusurlarından arınarak yetkinleşebilmesi, güçlü ve sağlıklı bir sorumluluk bilinci taşıması ölçüsünde olanaklıdır. Ve ancak iktidar hedefli bir devrimcilik, böylesi bir bilinç, buna dayalı bir kişilik ve kimlik yaratbilir.

Geleneksel hareketlerde, ideolojik-politik çizgilerinin küçük-burjuva doğası gereği, iktidar perspektifi ya hiç yoktur ya da hayli zayıftır. Bundan dolayıdır ki kısır ve kusurlu bir siyasal yaşam içinde kendilerini tekrar edip dururlar. Üstelik bu tekrar, her defasında daha karikatürize bir düzleme doğru akıp gider. Birçoğu için bunun sonucu, ciddiyetini tümden yitirmek, giderek tükeniştir. Çok çok soluğu düzenin icazet sınırları içinde almaya varacak bir çizgide reformizme kaymaktır. Son on küsur yıla bakarsak bunun son derece çarpıcı birden fazla örneğini kolayca görebiliriz.

İktidar perspektifindeki zayıflık devrimci bireyler için de benzer sonuçlar yaratır. Bu akibetten kurtulmanın bir yolu varsa eğer, bu da işçi sınıfı devrimciliğini temsil eden komünist işçi partisinin saflarında mücadele olabilir ancak. Olabilir diyoruz, zira Parti saflarında mücadeleye katılmak, kendi başına bir güvence değildir. Bu, iktidar perspektifli devrimciliği kimlik haline getirmenin yalnızca bir ilk adımıdır ya da genel zeminidir. Sonrası siyasal sınıf çalışması içinde istikrarlı bir eğitim ve yetkinleşme sürecidir.

"Cevher üreten curuf çıkarır"

Bu söylenenlerden de anlaşılacağı gibi, Partimizin saflarında da sorumluluk bilinci zayıf Partililerle karşılaşmaktayız. Bu alandaki yetersizlik ya da zayıflık çeşitli dönemlerin özgünlüklerine göre kendine özgü biçimler almaktadır.

Diyelim ki sınıf ve kitle hareketinin belli bir yükselişi ardından gelen kırılma ve gerileme dönemlerinde bu tasfiyeci bir oportünizm olarak karşımıza çıkar. İyimserliğin yerini yılgınlıkla yoğrulmuş bir karamsarlık alır. Asli görevlerin zorluğu ve bunaltıcılığı karşısında kendisine nefes boruları açacağını sandığı işlere, diyelim ki ilkesiz birlik arayışlarına savrulur. Hareketimizin saflarında boyveren '92 tasfiyeciliği bunun ileri düzeyden ve en bayağısından bir örneği olmuştu. Tasfiyecileri tasfiye eden EKİM 2. Genel Konferansı, saflarımızdan düşenlerin akibetinin mücadeleden düşmek olacağını söylemişti o zamanlar, öyle de oldu. Tasfiyeci yiğitler çok geçmeden peşpeşe düzene kapağı attılar, siyasal yaşamdan silinip gittiler. Daha sonraki süreçte ise özü itibarıyle aynı, fakat biçim olarak farklı bir türüyle karşılaştık bu tasfiyeci dağılma ve bayağılaşmanın. Siyasal sınıf çalışmasının giderek daha fazla çaba gerektirmesi, giderek daha zorlu hale gelmesi karşısında nefesleri tükenen bazı unsurlar, güya daha sol argümanlarla işi '97'de hareketimize karşı provokasyon düzeyine vardırdılar. Onların bir ömrü bile olamadı; saflarımızdan düşmanca davranışlarla düşmenin, komünist bir harekete karşı bayağılaşmanın götüreceği yer anında düzen

batağıydı, öyle de oldu.

Sınıf devrimciliğinin gerektirdiği özümsenmiş ideolojik kavrayıştan, komünist sınıf değerlerinden, iktidar bilinci ve iradesi ile misyon duygusundan yoksunluk, zorlu dönemin güçlükleriyle de birleşince, böyleleri için kaçınılmaz akibet siyasal tükeniş olmaktadır. Zorlu dönem bu, adı üzerinde; ya mücadelenin ve direnişin pişmişliği içinde Habipler, Ümitler ve Haticeler yaratır, ya da süreçlerin bunaltıcı basıncı altında yılmış, tükenmiş, çoğu durumda kokuşmuş siyasal cesetler. Habip yoldaş boşuna dememişti, "cevher üreten curuf çıkarır" diye. Geçmişten bugüne partimizin yaşam sürecini en veciz biçimde özetliyor bu söz. Bugün ortada partimizde cisimleşmiş bir cevher bulunduğuna göre, elbette her aşamada geride bıraktığı tasfiyeci curuf da olacaktı.

Partimiz böylesi güçlerden arınarak bugünlere geldi. Verili koşullarımızda, süreçlerimizi tahrip edebilecek bu türden savruluşlarla karşılaşmamız artık mümkün görünmüyor. Partinin gücü, gelişme dinamizmi, sağlam temellere oturan düşünsel birliği, sağlıklı temellere ve gelişmiş bir demokrasiye dayanan iç yaşamı, bu düzeyde savruluşları en alt düzeye indiriyor. Yine "curuf" çıkarıyoruz kuşkusuz; ama bu, en zayıf unsurların zaman zaman rastlanan bireysel dökülmelerinin ötesine geçmiyor. Yine de bu, saflarımızda kendine yaşama imkanı bulabilen sorumluluk bilincindeki zayıflıklarla ve zaaflarla mücadelenin önemini hiçbir biçimde azaltmaz. Hele de, Kuruluş Kongresi'nde saptanan startejik önemdeki örgütsel görevlerde mesafe almak hala da üstesinden gelinmesi gereken bir sorun oluşturuyorsa. Ya da örgütsel yeniden inşada henüz sınırlı sayılabilecek mesafeler alınmışken, demek oluyor ki örgütsel darlığı henüz aşamamışken.

Sorumluluk bilinci ve inisiyatifli çalışma

Siyasal sınıf çalışmasında güçlü bir atılım yapmak, çeşitli düzeylerde karşılaştığımız ataleti kırmak, Parti örgütünü illegal-ihtilalci temellerde tahkim etmek için, saflarımızda karşılaşabildiğimiz sözkonusu zaaflara karşı sistemli bir mücadele yürütmek hayati bir önem taşır. Bu zaaflar ya da yetersizlikler, güncel boyutta kendini bireyler üzerinden ve çeşitli biçimlerde göstermektedir. Belli başlı görünümlerinden biri, kişinin kendisini doğrudan ilgilendiren kusurlarda, aksamalarda bile gönlü rahat bir biçimde sorumluluğu dışına havale etmesidir. Bir diğeri, eleştiri-özeleştiri konusundaki küçük-burjuva tutumla karşımıza çıkar. Güncel planda oldukça önemli olan bir başka görünümü, bireysel inisiyatifteki belirgin zayıflıktır. Bir an önce kırılması gereken bir boyutu da, çalışmayı ağırdan alma, daha açık biçimiyle atalettir.

Yerel örgütler, özellikle de alt bölge komiteleri, Parti çalışmasında temel önemde bir yer tutmaktadırlar. Bu örgütlerin pratik-örgütsel başarısı, merkezi düzeyde saptanmış taktik-politikaların sınıf kitleleri içinde etekemiğe bürünmesini, ideolojik-politik çizgimizin maddi kuvvete dönüşmesini sağlar. Keza alt bölge organları taktik politikaları güce dönüştürdükleri oranda, önderlik düzeyi kazanmaya muktedir olabilirler. Parti ancak güçlü yerel önderliklere, onların inisiyatif ve yaratıcılığa dayalı çalışmasına yaslanarak, sınıf ve kitle çalışmasında mesafeler alabilir.

Partinin herhangi bir yerel örgütü, diyelim ki bir bölge organı, alanın somut tahliline dayalı somut politikasını oluşturmuş, hedef ve önceliklerini saptamışsa, sorumluluk alanlarını somutlayıp işbölümüne gitmişse, bundan sonrası öncelikle tek tek organ üyelerinden sorulur. Oysa bizde, hele de bu dönemde, sorumluluğunun hakkını vermediği, görevini savsakladığı, kendisine düşen bir parti görevini aylarca sürüncemede bıraktığı halde, bütün suçu organ çalışmasındaki yetersizliklere, aksamalara bağlayıp işin içinden çıkma eğilimi taşıyanlar, seyrek de olsa ne yazık ki çıkabiliyor. Nedir ki bu örgüt, militanların örgütsel kimliğini, kolektif bilincini geliştirmek bağlamında, komünist bir örgütte bireysel suç ya da hata aranmaz demişmiş! Partinin doğru bir tespiti ancak bu denli yanlış anlaşılabilir ve partimiz saflarında hiçbir biçimde kabul edilemez olan bireysel kusurların mazereti haline getirilebilir

Bunu kendi hatalarını, zayıflıklarını rasyonalize etmenin aracı olarak kullanan bir mantık, doğaldır ki kendi zaaf ve yetersizliklerinin üzerine de gidemez. Süreçler karşısında edilgendir; gelişmelerin peşinden sürüklenir, günü kurtarmaya bakar, doğaldır ki sonuçta bunu da başaramaz. Tesadüfi bir hareketliliğe denk gelmişse, hareketin kolektif dinamizminden ve coşkusundan kendine düşen payı elden kaçırmaz ve varsa katkısı, bu "bireysel başarı"yı övünç, hatta giderek bir ayrıcalık kaynağı haline getirmeye eğilim duyar. Coşkun sel durulunca, dönemin zorlu görevleri tüm ağırlığıyla karşısına dikilince, çok geçmeden yeniden atalete sürüklenir. Deyim yerindeyse, çalışma içinde varlığı yokluğu belirsizleşir. Küçük-burjuva zihniyet baştan aşağı çelişki ve tutarsızlık demektir...

Verili koşullarda, kimsenin kolektif sorumluluğun, nesnel zorlukların, deneyimsizlik vb.'nin arkasına sığınmaya hakkı olamaz. Bizim için aslolan ideolojik-çizgimize, taktik politikalarımıza, bundan çıkarılmış dönemsel görevlerimize uygun düşen bir pratik çabanın, etkin ve inisiyatifli bir tutumla ortaya konulmasıdır. Bu çabayı soyut bir güç ya da herhangi birileri değil, Partili güçler verecektir. Yeterli çaba sergileniyor da mesafe alamıyorsak, döner nerede yanlış yaptığımıza bakar, eksikliklerimizi giderir, buna uygun bir pratik çaba sarf ederiz. Yok eğer çaba sarf etmiyor ya da kapasitemizi yeterince kullanmıyorsak, dönüp bireysel sorumluluğumuzu, zaaf ya da zayıflıklarımızı sorgularız. Her devrimci bağımsız bir kişilik, gelişen ve dönüştürücü bir irade ise eğer, bu böyle olmak zorundadır. Bu çerçevede, sorumluluğu kolektife havale etme tutumundan da artık vazgeçilmelidir.

Eleştiri-özeleştiride devrimci tutum

Sorumluluk bilinci zayıf olanın, eleştiri-özeleştiri silahını geliştirici tarzda kullanması da beklenemez. Ya suya sabuna dokunmamayı, kendi kabuğunda yaşamayı tercih eder, ya da kendisi dışındaki herşeyi eleştirme kolaycılığına başvurur. Kendi kabuğunda yaşayan için genelde eleştirinin kendisi üzerinde bir etkisi yoktur. Kendine özeleştirel bakma yeteneği neredeyse tümden körelmiştir. Başkalarını eleştirmeye de yanaşmaz. Ama bunun yerine yoldaşlarına karşı içten içe nefrete doğru giden bir öfke biriktirir. Ancak örgütüyle bağını koparacağı zaman biriktirdiklerini dışa yansıtabilir, ki bunlar da dökülmenin gerekçeleri halinde sıralanır. Geçmişten bugüne bunun bir dizi örneğini gördük. Böyleleri davalarını, bir zamanlar o pek yüceltikleri ideallerini kabaca bir yana bırakıp arkalarına bile bakmadan düzen denilen bataklığa koştular. Ne iyi ki bugün bizim için hiç değilse öğretici birer tipoloji örneği oluşturuyorlar. Bu da bir kazanım sayılır, herşeye rağmen.

Kolayından eleştiren ise, kolektifi, altı-üstü, ötekini-berikini eleştirmekte kimseye pabuç bırakmaz. Örneğin şu alandaki işler neden aksıyor, şu yoldaşlar neden şunları yapmıyorlar, şu kişi nasıl olur da o hatayı işler demesini böyleleri pek iyi bilir. Ama ben neden görevimi gereğince yapmıyorum, sorumluluklarımı kabaca aksatıyorum sorusunu hiç sormaz. Kendisine yönelik eleştirilere karşı ya savunmaya, en iyi savunma da saldırıdır felsefesinden hareketle karşı saldırıya geçer, ya da hatalarını kabullenmekten ibaret bir "büyük özeleştirel yaklaşım" sergiler.

Özeleştiri kendi başına hataları kabul etmek midir? Böyle olsaydı kuşkusuz herşey pek kolay olurdu; "tamam, hatalarımı kabu ediyorum" dedin mi o dakka tüm sorun halledilmiş ve geride kalmış sayılırdı! Ama ortada da ne devrimci kadro kalırdı, ne de devrimci örgüt. Bu tür bir özeleştiri anlayışının papaz kabini önünde günah çıkarmaktan ne farkı olabilir? Bu parti, 15 yıllık toplam siyasal yaşamında, yalnızca saflarındaki bireylere değil fakat siyaset sahnesindeki geleneksel akımlara da, devrimci özelleştiri ile günah çıkarmanın ya da yasak savmanın farkını anlatıp durmuyor mu?

Devrimci eleştiri-özeleştiri hatalı, kusurlu davranışların arka planını ya da beslendikleri zemini oluşturan zaafları, zayıflıkları, yetersizlikleri bilince çıkarıp, sistemli bir

mücadeleyle zaman içerisinde gidermek üzerine kuruludur. Eleştirinin muhatabı bizzat bireyin kendisi ise, özeleştirisinde ortaya koydukları çerçevesinde gerekli pratik çabayı harcamak da bireyin kendisine düşer. Parti elbette ona gerekli yardımı yapacak, kusuru neyse giderebilmesi için gerekli yapıcı sabrı gösterecektir. Ama parti önünde kendini yenilemek, bu çerçevede partiye yeterli güveni vermek ve onunla daha ileri bir düzeyde bütünleşmek de, bizzat bireyin görevidir.

Parti, elbette "günah keçisi" aramak meraklısı değildir. Amacı kadro ve sempatizan militanlarını çok yönlü olarak eğitmek ve böylece daha ileri düzeyden kazanmaktır. Her bir partiliyi yetkin bir kadro haline getirmektir, her sempatizan militanı partili kadro düzeyine yükseltmektir. Zira ancak sağlam kadrolardan oluşmuş bir partidir ki, kitleleri kazanıp iktidara yürüyebilir. "Günah keçisi" bulmak ve cezalandırmak anlayışı, devrimci siyasal iktidardan "örgüt içi iktidarı" anlayan geleneksel küçük-burjuva örgütlere aittir. Biz ise onların alışkanlık ve gelenekleriyle mücadele içinde kendi bugünkü komünist kimliğimizi bulduk.

İnisiyatifli kadrolar

Partimiz geleneksel örgütlere egemen küçük-burjuva örgüt anlayışının bilimsel ve köklü bir reddidir. Daha en başından "düşünen ve savaşan kadrolar" şiarını kendine rehber edinmiş, bu doğrultuda her partilinin onurunu paylaştığı bir gelenek yaratmıştır. Bu geleneğin taşıyıcısı olabilmek, partiye ve davaya karşı güçlü bir sorumluluk bilinci gerektirir. Güçlü bir sorumluluk bilinci, aynı zamanda gelişkin bir inisiyatif doğurur. Bu ise bugün bize her zamankinden çok daha fazla gereklidir. Oysa en önemli yetersizliklerimizden biri tam da yerel organlardaki ya da bunların içinde yer alan bazı yoldaşımızdaki belirgin inisiyatif zayıflığıdır.

Partimiz her bir kadrosuna geniş bir inisiyatif alanı tanır. Dahası, bu inisiyatifin kullanılmasını bir yükümlülük sayar. Kadrolarda inisiyatifli davranışı geliştirmek için olanaklı olan tedbirleri almaya, gerekli örgütsel düzenlemeleri yapmaya özel bir önem verir. Parti ile bağı olan, kendini partinin bir parçası olarak gören her insan, partinin yetkinleştirmeye çalıştığı bir güçtür. Bu çerçevede her partili, parti tarafından özel bir ilgiye konu edilir. Süreçleri izlenir, bilinç düzeyi ve verili kimliği, üstünlük ve zayıflık alanları, yetenekleri ve zaafları saptanmaya çalışılır. Bunlar üzerinden ilişki tanımlı bir hale getirilir. Kolektifin sağlıklı ve sağlam bir parçası haline gelebilmesi için gerekli müdahaleler yapılır. Düzeyine, durumuna uygun bir şekilde siyasal çalışmaya yönlendirilir. Partinin kılavuzluğu bir süreklilik taşır. Kişinin zaaflarından arınması, eksikliklerini giderebilmesine yardımcı olunur. Hatta bu çerçevede zorlayıcı bir basınç uygulanır.

Fakat inisiyatifin pratik içinde geliştirilmesinde belirleyici olan yine de kadrolardır. Bu çerçevede hiçbir partili, kendi sorumluluk alanındaki görevleri yerine getirmek için dolaysız olarak güdülmeyi; ya da tüzüğümüzde formüle edilen haklarını eksiksiz ve gönlü rahat bir biçimde kullanıp da iş yükümlülüklerini yerine getirmeye gelince bir yerlerin talimatını beklemez, bekleyemez. "Ben sadece söyleneni yaparım, ötesine aklım ermez" anlayışı, işçi sınıfı devrimciliğiyle hiçbir şekilde bağdaşmaz. Bu partimizin yaratmaya çalıştığı komünist kadro kişiliği ve kimliğinden hiçbir şey anlamamak demektir.

Keza "bilmiyordum, şu pratiği sergilemek, şu refleksi göstermek aklıma gelmedi vb." argümanlar, en küçük bir deneyimi bile ders konusu yapmış, yayınlarında, kitaplarında işlemiş, genelleştirmeye çalışmış bir Parti gerçeği karşısında hiçbir inandırıcılık taşımaz. İnisiyatifin nasıl kullanılacağı, sorumluluk ve yetkiler çerçevesi tüzüğümüzde ve bir dizi temel örgütsel belgemizde ayrıntısıyla vardır. Kimse hata yaparım korkusuyla inisiyatifli davranıştan kaçınmamalıdır. Devrimci bir canlı atmosferin, devrimci bir pratiğin olduğu yerde elbette hatalar olur. Böylesi bir örgütte deneyimsizlikten kaynaklı hatalar çabuk giderilir ve yetkinleşmenin manivelaları

olarak değerlendirilir. Yeter ki bu hatalarla örgütsel normlara devrimci bir sadakat gösterildiği halde karşılaşılmış olsun. Yeter ki örgütsel ilke ve kurallara, proleter sınıf disiplinine titizlikle riayet edilsin.

Her geçen gün büyüyen görevlerle başa çıkabilmek, inisiyatifi sürekli geliştirmekle mümkündür. Zira ancak gelişkin bir inisiyatifin olduğu yerde ataletten kurtulabiliriz. Ve atalet siyasal bir özne için olduğu kadar, her bir birey için de siyasal tükeniş ve ölüm demektir. Bu nedenle her zamankinden daha güçlü bir tarzda kadroların sorumluluğuna vurgu yapmak gerekiyor. Örgütsel yaşamda aksamalar mı var; en büyük sorumluluk alandaki kadronundur. Organ toplantıları yetersiz mi; organ üyesi yükümlülüklerini yerine getirmiyor demektir. Siyasal sınıf çalışması zayıf mı; Parti militanı görev ve sorumluluklarının hakkını vermiyordur. Yeni güçler kazanılamıyor mu; Parti militanı kitlelere gitmiyordur. Alan faaliyetinde mesafe alınamıyor mu; Partili, inisiyatif planında zayıftır vb... Bu elbette bir çubuk bükmedir; ama verili koşullarımızda bu büküşün yönü tümüyle doğru ve yerindedir.

Dönem itibariyle ataletin hiçbir türünü kaldırabilecek durumda değiliz. Partimizi bekleyen sorumluluklar, her bir yoldaşımızın kapasitesini zorlayan bir çaba içinde olmasını zorunlu kılıyor. "Bir partili neredeyse, Parti oradadır!" Komünistler için bugünün parolası budur. Bu, sanılabileceği gibi bireyi ve bireysel olanı önplana koyan değil, fakat kollektif bir bilince, örgütsel yapılanmaya ve çalışma ruhuna sahip olan ve bunu günden güne güçlendiren partimizde, bugün için zayıf kalan yana yapılmış bir vurgudur. Unutmayalım, kolektif olanla bireysel olan arasındaki bağ diyalektiktir. Nitekim partimizin tüzüğü bu temel önemde düşünceyi temel bir madde halinde formüle de etmiştir:

"Partide kollektivizm ilkesine dayalı bir sorumluluk ve çalışma tarzı esastır. Kollektif sorumluluk ve çalışma tarzı, bireysel sorumluluk ve inisiyatiften beslenir ve tersinden onu besler." (13. madde, IV. bölüm, *Parti yaşamı...*)

"Bir partili neredeyse, Parti oradadır!" şiarını canlı bir söz haline getirmenin ve altını doldurmanın yolu, yaşamın her alanında devrimci iktidar perspektifine uygun bir sorumluluk bilincini kuşanmaktan ve buna uygun düşen pratik bir çabadan geçiyor.

Partili düzeyi yakalamış...

(Başta rafı s.24'de)

gerekir, partinin siyasal çizgisini anlayan, onu kendi öz çizgileri olarak kavrayıp uygulamaya hazır bulunan, onu pratiğe geçirmesini bilen ve onu yanıtlamaya, savunmaya, onun için savaşmaya yetenekli olan insanlar gerekir. Yoksa doğru bir siyasal çizgi, kağıt üzerinde kalmaya mahkumdur." (*Leninizmin Sorunları*, Sol Yayınları, s.719)

Partimiz geleneksel küçük-burjuva sol hareketin "düşünen önderler, savaşan militanlar" geleneğine karşı "düşünen ve savaşan kadrolar" şiarıyla çıkmıştır. Partimizin özü ve özeti olan Habip, Ümit ve Hatice yoldaşlarımız da bu bakışın ürünüdürler. Onlar, gerek düşünen parti önderleri olarak, gerekse en ön saflarda savaşan parti militanları olarak işçi sınıfının devrimci partisine layık kadrolar olduklarını kanıtladılar. İşte önümüzde duran örnekler; işte partili bir kadronun ulaşması ve aşması gereken nokta!

Önemle altı çizilmesi gereken nokta ise; bolşevik kadroların kendilerini sınıf çalışması içinde bulmuş ve çelikten disiplin anlayışlarını bu çalışma içinde kazanmış olmalarıdır. Bizler de aynı beceri ve disiplini ancak sınıf çalışmasında derinleşerek kazanabiliriz. Bulunduğumuz alanlarda parti çizgisi doğrultusunda derinleşmeli, sınıfa yönelik inisiyatifli bir çalışmayı örgütlemeliyiz. İnisiyatif sahibi kadroların yetiştirilmesi, mahalli örgütlerin bu kadrolarla ve bu tarz bir bakış açısıyla donatılması bugün bizim için hayati bir önem taşımaktadır.

Gençlik içerisinde reformizmin etkisi ve görevler

Geçen sayıdaki yazımızda, reformizmin gençlik hareketi içerisindeki etkisini ve yarattığı tahribatı ortaya koymaya çalışmıştık. Yanısıra, hareket içerisindeki reformistlerin etkisinin nasıl kırılabileceğinden bahsetmiş, sözü genç komünistlerin görev ve sorumluluklarına getirmiştik.

Konuya girmeden önce, reformizm üzerine bazı olgulara kısaca değinmek gerekiyor.

Reformizmin etkisini tartışırken, hep onun gençlik hareketi içerisindeki etkisinin geçici olduğunu, bu görece üstünlük durumunun devrimci bir gençlik mücadelesi ile kırılacağını söyledik. Nitekim Türkiye'nin yakın tarihi bu konuda yeterince açıklayıcıdır.

Öğrenci gençlik hareketinin yaşadığı durgunluk ile reformizmin gelişip güçlenmesi arasında güçlü bir bağ vardır. Gelişen bir gençlik hareketi aynı zamanda kitleler tarafından politikaların sınanması imkanı demektir. Eylemlilik içindeki kitleler devrimci politika ile reformist politika arasındaki farkı propaganda düzeyinde değil, eylem-pratik üzerinden daha kolay algılayabilirler. Hatta genellikle pratiğe daha fazla bakar, tutumlarını pratik müdahalelere göre alırlar. Dolayısıyla, politikaya açık kitlelerin durgun bir dönemde devrimci ve reformist politikaların ayrıınına varabilmeleri güçtür. Metropol ve çevre üniversitelerde farklı biçimlerde yaşanmakla beraber, bahsettiğimiz "ayrımların silikleşmesi" durumu hareketin temel sorunlarından biridir.

"Ayrımların silikleşmesi" ne anlama geliyor?

Metropol üniversitelerinde politik çalışma yürütmek görece daha kolaydır. Propaganda ve ajitasyon araçlarını çoğu durumda saldırı ile karşılaşmaksızın kullanabilirsiniz. Üniversite duvarlarını süsleyen afişler, masalarda bildiriler, broşürler, basın açıklamaları, standlar vb. hemen her çevrenin kullanabildiği araçlardır. Devrimci ve reformist hareketler arasındaki ayrımın söylem düzeyinde de oldukça netleştiği dönemleri (seçimler, savaş gibi) bir kenara bırakırsak, örneğin YÖK yasa tasarısına karşı gerçekleşen ajitasyonda ciddi farklar görmek mümkün değildir. Kaldı ki, günlük ajitasyona konu olan birçok sorunda da farklılıklar çok farkedilemez. Bunun kendisi bir "aynılık" durumu yaratır. Dolayısıyla, siyasal grupları propaganda-ajitasyon araçları üzerinden takip eden gençlik kesimlerinin kafasında devrimci gençlik grupları ile reformistler arasında fark kalmaz.

Çevre üniversitelerde ise başka türlü bir "aynılaşma" yaşanır. Buralarda fazlasıyla "içli-dışlı" olan politik gruplar, birbirlerinden fazlasıyla etkilenirler. Politik çalışmanın önündeki engeller (polis, idare vb.) açık bir çalışma yapmayı güçleştirdiği ve devrimcilerin bu durumu değiştirme çabaları ortaya koyduğu ölçüde bir farklılaşma yaşansa da, bunun dışında reformistlerle aynı şeyi yaptıkları için "aynılaşma" burada da kaçınılmazdır.

Ancak bu "aynılaşma" aşılamayacak bir durum değildir.

Reformizmle ayrışma zemini

Reformizmle mücadele, kitle hareketi içerisinde sağlam bir yer tutmak, bu güçlü zeminden hareketle onun gerici politik platformuna karşı devrimci bir odak olabilmek sorunudur. Eylemli süreçler bu sorunun çözülebileceği temel alanlardan biridir. Öğrenci gençlik hareketinin bugünkü dalgalı ve sınırlı gelişim seyri içerisinde dahi devrimci politika ile reformist politikanın en belirgin ayrım zemini eylem süreçleridir.

Reformizm doğası gereği burjuva yasallığını kendi meşru zemini olarak algılar, çünkü kendisini bu düzenin sınırları içerisinde ifade eder. Eylemlerde aldığı tutum da bu ideolojik-sınıfsal bakışının

yansıması bir gerilikle malüldür. Bu tutum, devletle doğrudan karşı karşıya gelmekten kaçınma, politik sloganlardan uzak durma, "kitleyi kırdırmama" adına açıktan uzlaşma ve geri adım atma, kitlenin devrimci inisiyatifini hiçe sayma, kitlenin devrimci şiddetini hiçbir biçimde meşru görmeme, protestoculuğu mutlaklaştırma olarak ortaya çıkar. Elbette bu her zaman böyle yaşanmayabilir. Ancak tersi durumlar, gelişen kitle hareketinin onları zorlamasının ürünü olabilir. Bu da gösteriyor ki, eylemlilik süreçlerinde devrimci inisiyatif, burjuva yasallığı değil, kitlenin devrimci taleplerinin meşruluğu çerçevesinde geliştirildiği ölçüde, bu tutum ve inisiyatif, kitlenin devrimci ve reformist politika ve pratiklerin açıkça farkedilmesini sağlayacaktır. Geniş kitleler için bu farklılık teorik plandaki farklılıklarından daha ayırdedicidir.

Eylemlere yön veren politikalarınız "aynılaşmayı" aşmanın diğer önemli zeminidir. Reformizmin politika üretme konusunda ciddi bir başarı sağladığını söylemeliyiz. Elbette burada sözünü ettiğimiz politika üretebilme yeteneğidir, yoksa bu politikaların kitlelere devrimci yön göstermekle bir ilgisi yoktur. Genç komünistler olarak bu alanda belli bir başarı sağlamış olmakla birlikte, bu henüz süreklilik kazanabilmiş değildir. Oysa politikalarımız doğrultusunda çok daha güçlü, çok daha etkin bir kesintisiz faaliyeti örgütleyebilmeli, bunun için değişik araç, yol ve yöntemleri kullanabilmeli, somut gelişmeler üzerinden çok daha hızlı refleksler gösterebilmeli, devrimci bir gençlik hareketinin gelişimine hizmet edebilecek somut/ özgün politikaları üretebilme, sistemli ve kesintisiz bir tarzda hayata geçirebilme yeteneği kazanabilmeliyiz. Ancak bu yolla reformizmin kitlelerin üzerindeki etkisini kırabilir, ayrışma zemini yaratabiliriz.

Reformizm yalnızca politik platformu/programı ile değil, aynı zamanda kaynağını buradan alan, saflarındaki unsurların yaşam tarzı, kimliği ve kültürü ile de devrimcilikten çok uzaktır. Ancak "aynılaşma" bu alana da yansımaktadır. Bu yansımanın farklı nedenleri olmakla birlikte, bugün için esas sorun yaşanan tasfiyeci sürecinin devrimciler üzerindeki etkisidir. Türkiye'deki reformist akımların devrimci geleneklerden gelen örgütlerin artıkları olmaları, bu nedenle söylemde devrim ve sosyalizmden sözetmeleri ise bir diğer etkendir. Bu nedenle kimlikler ciddi bir benzerlik gösterebilmektedir. Bu nedenle genç komünistler, yaşam tarzları, kimlik ve kişilikleri ile reformistlerden farklılıklarını ortaya koyabilmelidirler. Elbette salt reformizmle aynılaşmayı kırmak için değil, fakat esas olarak devrim mücadelesinde iddiamıza uygun bir yerde durabilmek için, bu konuda yeterli hassasiyeti gösterebilmeliyiz.

Öte yandan, reformist akımlar devrimci geçmişlerinden dolayı sosyalizm söylemine başvursalar da, bunun politik platformlarında iğreti bir tarzda da olsa hiçbir karşılığı yoktur. Sosyalizmin cepheden bir savunusu bir yana, kitle eylemlerinde bu şiarlardan uzak durmaktadırlar. Reformist çevrelerden yalnızca SİP-TKP (devrimci bir geçmişe sahip olmamasına karşın) kuru bir sosyalizm propagandası yapmakta, reformist politik platform üzerinden bu propaganda ayakları üzerinde duramamakta, devrimci hiçbir hedef gösterememektedir.

Buradan çıkarılması gereken sonuç, sosyalizmi ve devrimci politikaları geniş kitleler karşısında cüretli ve ısrarlı bir tarzda savunmak, devrimci mücadele bayrağını en yüksekte tutmaktır. Ancak bunu yaparken, propagandamızı sağlam temellere oturtmalı, kitle hareketinin ihtiyaçlarından kopartmamalı, başarı bir biçimde formüle etmesini bilebilmeliyiz.

***

Reformizmle mücadelede öncelikle sözünü ettiğimiz "aynılaşma"yı kırabilmek durumundayız. Devrimci bir gençlik hareketini geliştirmeyi sağlayacak somut politikaları geliştirmek, bunları etkin, güçlü ve kesintisiz bir faaliyetin konusu haline getirmek, bunu sağlayacak bir önderlik pratiğini sergilemek, reformizmle mücadelenin biricik zeminidir.

Genç Komünistler

Partili militanların kaleminden...

Araçların işlevine uygun, etkili ve yaygın kullanımı sorunu

Bülten'den başlarsak; öncelikle bültenlerin direnişlerin sesi olmasını sağlamak, en diri ve ileri işçilerin sahiplendiği, katkı sunduğu ve çalışmada kullandığı bir araca dönüştürmek çok yakıcı bir sorun. Bu bakıştan ve bu düzeyden uzak değiliz. Büyükdemir'de, Colins'te ve bir başka fabrikada bir parça bunu sağladık. Özellikle Büyükdemir'de bu araç bizzat işçilerin çıkaralım, dağıtalım dediği bir ilgiye konu oldu ve onlar eliyle dağıtılınaya başlandı. Biz, tüm direnişler, tüm fabrikalar için bunu sağlayabilecek bir düzeyin, birikimin ve refleksin olduğu yerde pekala bunu eksiksiz hayata geçirebiliriz. En durgun koşullarda bile bunu sağlayabiliriz. Yeter ki ciddiyet ve titizlikle bunu gözetelim. Fabrikaların canlı bilgisi, canlı işçi ilişkileri, müdahaleci, örgütçü bir nitelik ve bu yöndeki çabaların yoğunlaştırılması bize bunu sağlayacaktır.

Eğer elimizdeki imkanlara rağmen arada bir mesafe varsa, bu örgütsel bakış ve pratikteki zaaflardan, araçlara cansız nesneler olarak bakılmasından; bazı görevlerin (yazı yazmak, yazı istemek, bülteni kullanmak vb.) rutinleşmesinin yarattığı olumsuz alışkanlıklardan ve aşınmalardan kaynaklıdır. Bültenin mevcut düzeyinde, içeriğinde temel bir sorun ve karşılaşılan bir güçlük yok. Elbette dil ve üslup konularında daha da yetkinleşmek gerekiyor. Ama bugün için öne çıkarılması gereken, müdahaleci-örgütleyici yanı kuvvetlendirerek onu gerçek bir müdahale aracı olarak kullanabilmektir. Çalışmanın rutinleşmiş tarzına uyarlanmış, genel propagandaya endekslenmiş ve yalnızca temel çalışanlarının katkılarına bakan bir bültenle etkili bir örgütlenme çalışması yürütülemez ve istenilen müdahaleler başarılamaz.

Bültenin sınıf çalışmamıza tam anlamıyla hizmet etmesi için, çalışmanın somut hedefleriyle organik bağının kurulması gerekir. Örneğin, sözleşme dönemlerinde bölge işçilerine genel düzeyde seslenilebilir, genelleşmiş saldırıların propagandası yapılabilir. Ama bir adım daha atıp, şu ya da bu fabrikada somut gelişmelere, somut önerilere dayandırılmaksızın, yani mevcut duyarlılığı somut bir hedef üzerinden açığa çıkarmayı hedeflemeksizin asli işlevini yerine getiremez. Bu da, aylık ya da dönemsel olarak çalışmanın hedeflerinde gittikçe daha isabetli adımlar atmakla, sınıf çalışmasını tam anlamıyla fabrika temellerine oturtmakla aşılabilir. Tabii ki, bunun için önce çalışmayı bu temele oturtmayı beklemek, aracı ona uyarlamayı ertelemek gerekmiyor. Çözüm, belirlenmiş bir dönemsel taktik üzerinden somut iş/somut hedef koymak ve tüm imkanlarımızı bunları gerçekleşmeye hasretmektir. Kendi cephemizden konuşursak, bir fabrika dışında bunu başaramadık. Genel olarak ise, bültenin kullanımını yeterince yaygınlaştıramadık.

Platformla bülten arasındaki ilişkinin hem kafalarda hem de pratikte yeterince oturtulamamış olması çok daha önemli bir sorun olarak çıkıyor karşımıza. İyi-kötü kullandığımız araçların (bülten, kurum vb.) yanında, örgütleme planında karşılaştığımız zorlanmanın arkasında, işçi platformunu gerçek bir platforma dönüştürmeyi başaramamanın belirleyici bir rol oynadığını düşünüyoruz. Platform hala da bir imza, altı doldurulmamış bir üst başlık olarak duruyor. Bu sorunun ayrıca tartışılması gerekiyor. Bu biçimsizliği gidermek, atıllığını ortadan kaldırmak ve ona gerçek bir örgütsel ve siyasal araç hüviyeti kazandırmak için şunları öneriyoruz:

1- Üst platformumuzu daha etkili bir tarzda kullanmalıyız. Genel siyasal gelişmelere, sınıf gündemine ilişkin

açıklamalar ve çağrılar yapmaktan, etkinlikler düzenlemekten gittikçe uzaklaşıyoruz. Bu ciddi bir zaaf. Bunun yapılmasında bir güçlük olduğunu düşünmüyoruz. Propaganda araçlarımızı bu adla çıkarıyor, bununla sesleniyoruz. İlerki süreçlerde platformumuzu en uygun biçimde daha üstten seslenen bir yayınla ve belki de başka örgütsel adımlarla/ oluşumlarla takviye etmeyi düşünmeliyiz. Bölgesel platformlara az çok bir düzey kazandırabildiğimiz koşullarda bu pekala mümkündür. Böylece, bölgesel çalışmaları merkezileştirmek gibi bir boşluğu da doldurmuş olur. Ama öncelikle siyasal bir işlerlik kazandırmalıyız.

2- Güçlerimizin, platformlarımızın fabrikalardaki/bölgelerdeki temsilcileri gibi hareket etmelerini sağlamalıyız. Hem genel hem de yerel platformlarımızı az çok işleyen, güçler planında maddi dayanağa sahip bir düzeye kavuşturmak için gerekli bu. Yoldaşlarımız, çalışmamıza şu ya da bu ölçüde katılan ilişkilerimiz, bu kimlikle hareket etmeli, her fabrikada bunun ayakları örülmelidir. Ama öncelikle, başlangıçta bizim güçlerimizden de ibaret olsa, platformu bu temelde tanımlamaya başlamak gerekiyor. Bugün için hala da değerlendiremediğimiz ileri ilişkilerimizi geliştirmek, çalışmamızı hızla şekillendirmek için, X fabrikasındaki A Bölgesi Platformu'nun temsilcisi/çalışanı gibi hareket etmeye yöneltmeye ihtiyacımız var.

3- Platformumuzu bölgenin en ileri işçilerine maletmek, hiç değilse onlarla düzenli etkileşime sokmak için daha ciddi bir yüklenme içinde olmalıyız. Özellikle, direnişe geçen fabrikalar, işyeri temsilcileri ve sendikalar ile daha dolaysız bir diyalog kurulabilmelidir. Bugün henüz platformumuzun böyle bir konumu yok.

Geniş kitlelere faaliyetimizi...

(Baştarafı s.36'da)

yasası iptal edilsin!" şiarının yar aldığı afişlerimizi Anadolu yakasının hemen her yerine yaptık. İşçilerin yoğun olarak yaşadıkları semtler, sanayi bölgeleri ve servis güzergahları ana hedefimiz oldular.

Sultanbeyli, Sarıgazi, İMES-OSB, Gülsuyu, Kurtköy, Kartal gibi sanayi sitelerini ve burada çalışanların asıl gövdesini oluşturan işçi ve emekçilerin oldukça yoğun olduğu semtleri, Ümraniye-Kadıköy otobüs güzergahı, E-5 üzeri, 1. ve 2. köprü güzergahları, 2 köprü-E-5 hattı, Bostancı-Dudullu arası otobüs hattı gibi hergün yüzbinlerce insanın kullandığı ana güzergahları ve Kadıköy'ü, kısaca tüm Anadolu yakasını afişlerimizle donattık.

Bunun hemen ardından gelen yeni afişlerimiz de kısa zamanda yerlerini aldılar. *"ABD jandarması, uşağı olmayacağız!"* afişlerimiz aynı şekilde tüm İstanbul'u kapladı. Anadolu yakasında afişlerimizi, sloganlarımızı ve adımızı görmeyen kalmadı. Afişlerimizi özellikle merkezi yerlere ve otobüs güzergahları üzerine yaptık.

Bu yoğun faaliyet dost düşman herkesin dikkatini çekti. Dostlarımız açıkça beğenilerini dile getirirken, düşmanımız çalışmamızı engelleyemenin acizliğini afişlerimize saldırarak gösterdi. Merkezi yerler ve güzergahlardaki afişlerimiz ya üstü boyanarak ya da yırtılarak çıkartılmaya çalışıldı. Kimi yerlerde yanyana duran afişlerden partimizin afişleri yırtılırken diğer afişlere dokunulmamıştı. Bu düşmanın bizim çalışmamıza olan özel kininin de bir ifadesi aynı zamanda. Ancak onlar da gördü ki çabaları boşunaydı. Onların söktükleri yerleri hemen ardından yeniden afişlerimizle donattık ve çalışmamızın öyle kolayından engellenemeyeceğini gösterdik.

Anadolu Yakası'ndan komünistler

Pratik faaliyetlerden...

Geniş kitlelere faaliyetimizi taşımayı sürdüreceğiz...

Kitle çalışmamızın bir ayağı olan pratik-siyasal faaliyetimiz kesintisiz olarak sürüyor. Özellikle afiş çalışmamız dikkat çekiyor. Bölgemizde, illegal cepheden çeşitli siyasal gündemler üzerinden oldukça yaygın bir çalışma yapabilen tek hareket olduğumuzu söyleyebiliriz.

Son 1 Mayıs çalışmamızın ardından çeşitli siyasal gündemler üzerinden 6 çeşit afişimizi işçi ve emekçilerin yoğun olarak kullandıkları güzergahlara ve yaşadıkları bölgelere en göz alıcı yerlere yaptık. *"Tek yol devrim! Kurtuluş sosyalizm!"*, *"Ya barbarlık ya sosyalizm!"* şiarlarının yeraldığı iki çeşit afiş kullanıldı. Yanısıra yeni iş yasasına karşı *"İş yasası denilen kölelik yasası iptal edilsin!"* şiarını içeren afişler yapıldı. İşbirlikçi hükümetin yeniden tezkereyi gündeme alması ve meclisten geçirmesi üzerine, *"Amerikan uşaklığına, jandarmalığına hayır!"* içerikli afişlerimizi kitlelere taşıdık. Bu gündemle bağlantılı olarak sermaye devletinin toplumda şovenizmi körüklemesi nedeniyle *"Kürt halkına özgürlük! Özgürlük, eşitlik, gönüllü birlik!"* şiarının yer aldığı afişlerimiz yaygın bir şekilde yapıldı.

Ve nihayet büyük Ekim Devrimi'nin ve Partimizin kuruluşunun yıldönümünde, *"Ekim Devrimi 86. yılında! Yeni Ekimler'in partisi 5. yılında!"* şiarını içeren afişlerimizi kullandık. Ayrıca Partimizin ve Ekim Devrimi'nin coşkusunu ve umudunu işçi-emekçilere taşıyarak birlikte kutladık.

Afişlerimiz politik içeriğinin yanısıra görselliğiyle de dikkat çekiyor. Bu yönüyle de belli bir düzeyi yakaladığımızı düşünüyoruz. Afişlerimizi her zamanki gibi işçi ve emekçilerin yoğun olarak kullandıkları güzergahlara, sanayi bölgelerine ve oturdukları semtlere yaptık. Aynı bölgelerde peşpeşe yaptığımız afişler etkileyici bir görüntü oluşturuyordu. Sefaköy-Şirinevler E-5 güzergahı üzerinden Mecidiyeköy Boğaz köprüsü bağlantısına kadar birçok noktayı afişlerimiz süslüyordu. Boğaz köprüsüne varmadan bulunan bir trafoya vurduğumuz 20'yi aşkın afişimiz, son derece güzel bir görüntü oluşturuyordu. Yanı sıra Beşiktaş-Eminönü güzergahından geçen bütün otobüslerin rahatça görebileceği, Yıldız Teknik Üniversitesi civarında bulunan bir trafoyu bir karış yer bırakmayacak şekilde donattık. Edirnekapı'da birçok yere nokta vuruşu yaptık. Topkapı'da hem sanayi bölgelerini, hem de merkezi yerleri afişlerimizle süsledik. İkitelli, Sefaköy, Yenibosna'daki sanayi bölgelerine ve emekçi semtlerine, yanısıra Merter'e ve Eyüp-Alibeyköy'e de pratik faaliyetlerimizi taşıdık. Eyüp ve Alibeyköy'de bulunan ve dört cepheden o güzergahtan geçen otobüslerin rahatça görebileceği iki ayrı trafoya yaptığımız (birine 20'e yakın, diğerine 30) afişlerimiz çarpıcı bir görüntü sunuyordu.

İllegal cepheden çalışmaların dibe vurduğu, geleneksel devrimci hareketin daha da iddiasızlaştığı, sermaye devletinin saldırılarını yoğunlaştırdığı bir dönemde gerçekleşen yaygın çalışmamız oldukça etkili ve anlamlı oldu. Önümüzdeki dönem pratik siyasal faaliyetimizi daha da güçlendireceğiz.

Rumeli Yakası'ndan komünistler

İşçi sınıfı ve emekçi kitleler için hayati önem taşıyan gündemler üzerinde yükselen politik faaliyetimizi güçlü bir devrimci pratik faaliyetle birleştirdik. Yaz dönemi başında elimize ulaşan *"Tek yol devrim kurtuluş sosyalizm!"*, *"Ya barbarlık ya sosyalizm!"* ve *"İş yasası denilen kölelik*

(Devamı s.35'de)